

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет маркетингу

Кафедра регіоналістики і туризму

Рівень вищої освіти
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський)
05 «Соціальні та поведінкові науки»
051 «Економіка»
«Економіка міста та урбаністика»

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему «Удосконалення просторового планування розвитку міст з
урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм (на прикладі міста
Буча)»
(назва теми)

здобувача Сергєєв Юрій Володимирович
(ПІБ, підпис)

Науковий керівник: доктор економічних наук, академік НАН України,
Данилишин Богдан Михайлович

(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)

Завідувач кафедри: _____
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)

(підпис)

Київ 2024

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет маркетингу

Кафедра регіоналістики і туризму

Рівень вищої освіти

Галузь знань

Спеціальність

Освітньо-професійна програма

перший (бакалаврський)

05 «Соціальні та поведінкові
науки»

051 «Економіка»

«Економіка міста та урбаністика»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проєктної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

(підпис) (ініціали, прізвище)

20__ р.

(підпис) (ініціали, прізвище)

20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Сергєєва Юрія Володимировича

очної (денної) форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

**на тему «Удосконалення просторового планування розвитку міст з урахуванням
інвестиційних та відновлювальних програм (на прикладі міста Буча)»**

Тему затверджено наказом ректора Університету від "03" квітня 2024 р .№ 625

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах:

публікацій іноземних та вітчизняних науковців, аналітичних звітів та статистичних даних
Держслужби статистики, Мінвідновлення, Мінекономіки, інших міністерств та відомств; даних
міжнародних організацій, зокрема ООН, Світового Банку тощо.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТ ЯК КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕВНИХ ТЕРИТОРІЙ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ПЕВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРИКЛАДІ
Розділ 2	ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА ВІДНОВЛЮВАНИХ ПРОГРАМ
Розділ 3	УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТА БУЧА
Об'єкт дослідження:	Об'єктом дослідження є процес залучення іноземних інвестицій та втілення відновлювальних програм на відбудову міста Буча з урахуванням сучасних викликів та тенденцій в Україні та світі в цілому.
Предмет дослідження:	Предметом дослідження є політика залучення та використання інвестиційних та відновлюваних програм українською владою на основі іноземного досвіду з урахуванням певних особливостей у контексті просторового планування.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Метою дослідження є розробка стратегії удосконалення просторового планування розвитку міста Буча з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм. Це передбачає створення ефективних механізмів залучення інвестицій для стимулювання економічного зростання міста та прилеглих до нього територій, відбудови міста з урахуванням всіх передових технологій для створення сучасного та комфортного міста, покращення інфраструктури та підвищення рівня життя його мешканців, одночасно з впровадженням відновлювальних програм для збереження природних ресурсів та зниження викидів CO ₂ .

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	1) Розкрити сутність просторового планування.
	2) Розкрити сутність інвестиційної діяльності.

	3) Розкрити теоретичні аспекти відновлення у контексті просторового планування.
У розділі 2	1) Проаналізувати закордонний досвід реалізації інвестиційних та відновлювальних програм для розвитку міст.
	2) Проаналізувати інвестиційні та відновлювальні програми як фактори впливу на розвиток міст.
	3) Проаналізувати залучення інвестиційних та відновлювальних програм для удосконалення просторового планування розвитку міст.
У розділі 3	1) Дослідити вплив військових дій на місто Буча та Бучанську ТГ
	2) Дослідити наявні або можливі інвестиційні та відновлювальні програми міста Бучі для удосконалення просторового планування
	3) Запропонувати напрямки та заходи щодо удосконалення просторового планування міста Буча

**Завдання підготував
науковий керівник**

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

**Завдання одержав
здобувач**

(підпис)

(ініціали, прізвище)

«_____» _____ 20__ р.

Реферат

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 65 сторінок, 20 таблиць, 8 рисунків, список використаних джерел складається з 46 найменувань, додатки.

Удосконалення просторового планування розвитку міст з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм на прикладі міста Буча

Актуальність. Просторове планування напряду не пов'язане з різними інвестиційними та відновлюваними програмами, оскільки воно пов'язане з вивченням або дослідженням організації територіального простору міст з метою забезпечення сталого розвитку та поліпшення якості життя мешканців, подібні програми можуть бути лише доповненням при тій ситуації, коли досліджувана територія потребує вливання інвестицій або розроблення програми щодо комплексного або часткового відновлення. Також, варто зазначити, що просторове планування, з усіма його особливостями, теоретично, прекрасно підходить до розроблення планів щодо відновлення територій України у контексті повоєнного відновлення.

Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи – розробка стратегії удосконалення просторового планування розвитку міста Буча з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм. Це передбачає створення ефективних механізмів залучення інвестицій для стимулювання економічного зростання міста та прилеглих до нього територій, відбудови міста з урахуванням всіх передових технологій для створення сучасного та комфортного міста, покращення інфраструктури та підвищення рівня життя його мешканців, одночасно з впровадженням відновлювальних програм для збереження природних ресурсів та зниження викидів CO₂.

Об'єктом дослідження є процес залучення іноземних інвестицій та втілення відновлювальних програм на відбудову міста Буча з урахуванням сучасних викликів та тенденцій в Україні та світі в цілому.

Предметом дослідження є політика залучення та використання інвестиційних та відновлюваних програм українською владою на основі іноземного досвіду з урахуванням певних особливостей у контексті просторового планування.

Методи дослідження з визначенням отриманих за їх допомогою результатів це математичні, картографічні, інформаційні, статистичні та інші, якщо це буде необхідно.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів: у представленому дослідженні мною було розглянуто теоретичні аспекти залучення інвестицій на відновлення конкретного міста, також було розглянуто як просторове планування може вплинути на відновлення та залучення інвестицій. Також було запропоновано напрямки щодо покращення просторового планування у контексті повоєнної відбудови.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2024 рік.

Рік захисту роботи: 2024 рік.

Ключові слова: відновлення, військові дії, інвестиції, просторове планування, інвестори, програми, удосконалення.

ABSTRACT

The bachelor's thesis contains 65 pages, 20 tables, 8 figures, and a list of references with 46 entries.

Improvement of spatial planning of urban development taking into account investment and restoration programs on the example of Bucha city

Relevance. Spatial planning is not directly related to various investment and restoration programs, as it is related to the study or research of the organization of the territorial space of cities in order to ensure sustainable development and improve the quality of life of residents, such programs can only be a supplement when the studied area needs an infusion of investment or the development of a program for comprehensive or partial restoration. It is also worth noting that spatial planning, with all its peculiarities, is theoretically well suited to the development of plans for the restoration of Ukrainian territories in the context of post-war recovery.

Purpose of the bachelor's thesis - the purpose of the study is to develop a strategy for improving the spatial planning of the development of the city of Bucha, taking into account investment and restoration programs. This involves the creation of effective mechanisms for attracting investment to stimulate economic growth in the city and its surrounding areas, rebuilding the city with all the latest technologies to create a modern and comfortable city, improving infrastructure and raising the standard of living of its residents, while implementing restoration programs to preserve natural resources and reduce CO2 emissions.

The object of the study is the process of attracting foreign investment and implementing restoration programs for the reconstruction of Bucha, taking into account current challenges and trends in Ukraine and the world as a whole.

The subject of the study is the policy of attracting and using investment and recovery programs by the Ukrainian authorities based on foreign experience, taking into account certain features in the context of spatial planning.

Research methods with the definition of the results obtained with their help are mathematical, cartographic, informational, statistical and other, if necessary.

Theoretical, methodological and practical significance of the results: in the presented research, I have considered the theoretical aspects of attracting investment for the restoration of a particular city, and also considered how spatial planning can affect the restoration and attraction of investment. I also proposed directions for improving spatial planning in the context of post-war reconstruction.

Year of completion of the bachelor's thesis: 2024.

Year of thesis defense: 2024.

Keywords: recovery, military operations, investment, spatial planning, investors, programs, improvement.

Відгук
про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача факультету маркетингу
освітньо-професійної програми «Економіка міста та урбаністика»
студента **Сергєєва Юрія Володимировича**
на тему «**Удосконалення просторового планування розвитку міст з
урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм (на прикладі міста
Буча)**»

1. Актуальність теми. Питання просторового планування розвитку міст є надзвичайно актуальним в умовах сучасних урбанізаційних процесів та відновлення інфраструктури після військових конфліктів чи катастроф. Зокрема, для міста Буча, яке постраждало від військових дій, важливість розробки ефективних стратегічних напрямів просторового планування є ключовим аспектом для забезпечення сталого розвитку, підвищення якості життя мешканців та залучення інвестицій. Інтеграція інвестиційних та відновлювальних програм в процес планування дозволяє створити сприятливі умови для економічного зростання та відновлення міста.

2. Позитивні риси кваліфікаційної роботи: Кваліфікаційна робота відзначається глибоким аналізом сучасних тенденцій та підходів до просторового планування, використанням комплексного підходу, який враховує як теоретичні аспекти, так і практичні приклади. Тематика є актуальною і має велике значення для міста Буча в контексті його відновлення та розвитку. Робота включає детальний аналіз інвестиційних програм та їх впливу на розвиток міської інфраструктури, демонструючи високий рівень аналітичної роботи здобувача та використання сучасних методів дослідження.

3. Наявність самостійних розробок автора: Автор розробив власні концептуальні напрямки інтеграції інвестиційних та відновлювальних програм у процес просторового планування, запропонував конкретні рекомендації для органів місцевого самоврядування щодо покращення просторового планування, провів аналіз результативності існуючих інвестиційних проектів у місті Буча та розробив напрямки їх оптимізації. Використання ГІС-технологій для створення просторових моделей розвитку міста також є одним з вагомих внесків автора.

4. Цінність теоретичних висновків і практичних рекомендацій: Теоретичні висновки роботи мають значну цінність для подальших досліджень у сфері просторового планування та міського розвитку. Практичні рекомендації можуть бути застосовані для розробки міських програм розвитку та відновлення, сприяючи підвищенню ефективності використання бюджетних та інвестиційних коштів. Запропоновані автором рішення допомагають покращити координацію між різними рівнями влади та зацікавленими сторонами, що сприяє загальному підвищенню якості управління міським розвитком.

5. Наявність недоліків: До недоліків роботи можна віднести обмежену кількість актуальних даних. Також варто відзначити відсутність більш детального аналізу соціально-економічних факторів, що можуть впливати на реалізацію інвестиційних програм.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК:

Критерії оцінювання	<i>Шкала, балів</i>	Оцінка, балів
1. Логіко-структурний рівень	<i>0 – 6 – 8 – 10</i>	10
2. Науково-теоретичний рівень (<i>розділ 1</i>)	<i>0 – 6 – 8 – 10</i>	10
3. Аналітико-методичний рівень (<i>розділ 2</i>)	<i>0 – 6 – 8 – 10</i>	8
4. Конструктивний рівень (<i>розділ 3</i>)	<i>0 – 6 – 8 – 10</i>	10
5. Рівень наукової етики	<i>0 – 6 – 8 – 10</i>	8
6. Організаційний рівень	<i>0 – 6 – 8 – 10</i>	10
Загальна оцінка	<i>0 – 60</i>	56

Кваліфікаційна бакалаврська робота відповідає встановленим вимогам та допускається до захисту

Науковий керівник:

д.е.н., академік НАН України
„.....” 2024 року

Б.М. Данилишин

ЗМІСТ

ЗМІСТ	2
ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТ ЯК КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕВНИХ ТЕРИТОРІЙ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ПЕВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРИКЛАДІ	6
1.1. Сутність просторового планування.....	6
1.2. Сутність інвестиційної діяльності та інвестицій у контексті просторового планування ...	14
1.3. Теоретичні аспекти відновлення у контексті просторового планування	20
Висновки до Розділу 1.....	23
РОЗДІЛ 2. ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА ВІДНОВЛЮВАНИХ ПРОГРАМ	24
2.1. Закордонний досвід реалізації інвестиційних та відновлювальних програм для розвитку міст 24	
2.2. Інвестиційні та відновлювальні програми як фактори впливу на розвиток міст	29
2.3. Залучення інвестиційних та відновлювальних програм для удосконалення просторового планування розвитку міст	31
Висновки до Розділу 2.....	41
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТА БУЧА	43
3.1. Вплив військових дій на місто Буча та Бучанську ТГ	43
3.2. Інвестиційні та відновлювальні програми міста Бучі для удосконалення просторового планування	49
3.3. Напрямки та заходи щодо удосконалення просторового планування міста Буча	55
Висновки до Розділу 3.....	57
ВИСНОВОК	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	62
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. На сьогоднішній день тема «Удосконалення просторового планування розвитку міст з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм (на прикладі міста Буча)», є доволі актуальною та гостро потрібною у нинішній ситуації, яка нині склалась на території України. Перед усім, варто зазначити, що система просторового планування, яка направлена на міста або територіальні громади не є новою для України та вже декілька років використовується на практиці, але, якщо розглядати це у контексті інвестиційних та відновлюваних програм, то можна сказати, що це є новизною, яка потребує максимальних знань, навичок та розуміння специфіки певних населених пунктів.

Враховуючи той факт, що просторове планування напряду не пов'язане з різними інвестиційними та відновлюваними програмами, оскільки воно пов'язане з вивченням або дослідженням організації територіального простору міст з метою забезпечення сталого розвитку та поліпшення якості життя мешканців, подібні програми можуть бути лише доповненням при тій ситуації, коли досліджувана територія потребує вливання інвестицій або розроблення програми щодо комплексного або часткового відновлення.

Також, варто зазначити, що просторове планування, з усіма його особливостями, теоретично, прекрасно підходить до розроблення планів щодо відновлення територій України у контексті повоєнного відновлення. Щоб переконатися у цьому особисто, мною була відібрана Буча – невелике місто в Київській області, яке сильно постраждало від війни та через своє географічне розташування має перспективи у залучення до відновлення інвестицій.

Ступінь дослідження теми. Наукові дослідження на цю тему показують, що залучення просторового планування до розв'язання певних проблем може бути ефективним при правильному використанні. Але, треба уточнити, що дослідження у галузі відновлення та інвестування у контексті просторового планування є мізерними, оскільки раніше не було потреби у цьому. Але, якщо казати лише про інвестиційні програми, то такі дослідження та публікації показують, що

просторове планування у цих ситуаціях є доволі ефективними, але при тому ж раціональному використанні ресурсів, правильному підході та інших аспектах.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є розробка стратегії удосконалення просторового планування розвитку міста Буча з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм. Це передбачає створення ефективних механізмів залучення інвестицій для стимулювання економічного зростання міста та прилеглих до нього територій, відбудови міста з урахуванням всіх передових технологій для створення сучасного та комфортного міста, покращення інфраструктури та підвищення рівня життя його мешканців, одночасно з впровадженням відновлювальних програм для збереження природних ресурсів та зниження викидів CO₂.

Для досягнення цього передбачається такі завдання:

1. Розкрити категоріально-понятійний апарат інвестиційної та відбудовчої діяльності, а також просторового планування в цілому для кращого розуміння поставлених цілей.
2. Визначити які існують інвестиційні та відновлювані програми на сьогоднішній день.
3. Дослідити як вплинули бойові дії на міста України та сформулювати засади щодо їх відновлення.
4. На основі досвіду інших країн щодо відбудови зруйнованих міст та використання інвестицій розробити концептуальні засади щодо міста Буча з урахуванням просторового планування.
5. Розробити стратегічні напрямки відбудови міста Буча, які будуть включати у собі плани щодо залучення інвестиційних та відновлювальних програм.
6. Запропонувати шляхи удосконалення системи просторового планування розвитку міста Буча з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес залучення іноземних інвестицій та втілення відновлювальних програм на відбудову міста Буча з урахуванням сучасних викликів та тенденцій в Україні та світі в цілому.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є політика залучення та використання інвестиційних та відновлюваних програм українською владою на основі іноземного досвіду з урахуванням певних особливостей у контексті просторового планування.

Методи дослідження. Основними методами цього дослідження є: статистичні, картографічні, інформаційні, порівняльні, аналітичні та інші.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. У представленому дослідженні мною було розглянуто теоретичні аспекти залучення інвестицій на відновлення конкретного міста, також було розглянуто як просторове планування може вплинути на відновлення та залучення інвестицій. Також було запропоновано напрямки щодо покращення просторового планування у контексті повоєнної відбудови.

Інформаційна база дослідження. Основною інформаційною базою дослідження є публікації іноземних та вітчизняних науковців, аналітичні звіти та статистичні дані Держслужби статистики, Мінвідновлення, Мінекономіки, інших міністерств та відомств; дані міжнародних організацій, зокрема ООН, Світового Банку тощо.

Структура роботи. Структурою роботи є титульна сторінка, зміст, основна частина, яка складається з 3 розділів (теоретична складова просторового планування, просторове планування з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм, засоби, методи удосконалення просторового планування міста Буча), висновок, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1. ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТ ЯК КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ДОСЛІДЖЕННЯ ПЕВНИХ ТЕРИТОРІЙ З УРАХУВАННЯМ ЇХ ПЕВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ НА ПРИКЛАДІ

1.1. Сутність просторового планування

У сучасному світі міста відіграють провідну роль у житті та існуванні людей. Можна сказати, що вони стали основою багатьох людських процесів. Через це, на сьогоднішньому етапі розвитку людства, саме міста потребують найбільшого розвитку з урахуванням сучасних тенденцій міського розвитку та дослідження їх для перспективного й якісного людського проживання у них. Враховуючи це, існує просторове планування, яке повинно забезпечити всебічний розвиток міст з урахуванням всіх урбаністичних процесів та явищ, які по-різному впливають на міста та можуть нести їм як користь, так і шкоду, в залежності від контролюваності цих процесів.

Перед усім варто згадати осіб, які внесли свій вклад у розвиток та становлення просторового планування. Це різні за професіями люди, які вивчали щось різне, але все воно в тій чи іншій мірі стосується просторового планування:

Таблиця 1.1. – Особи, які внесли вклад у дослідження просторового планування

Автор	Діяльність	Значення
Jane Jacobs	канадсько-американська журналістка та активістка, автор книги "Життя і смерть великих американських міст"	Внесла значний внесок у розуміння міської динаміки та важливості міських громад.
Kevin Lynch	американський архітектор та викладач	Автор книги "Зображення міста", в якій він висвітлив важливість візуальної сприйнятливості міського середовища.
Richard Florida	американський економіст та соціолог	Автор концепції "творчого класу" і "міста творців", яка підкреслює важливість культурного та творчого потенціалу для міського розвитку.
Sir Peter Hall	британський географ та планувальник	Автор численних праць з урбаністики та регіонального розвитку.
Lewis Mumford	американський історик та філософ	Автор книг про історію техніки та містобудування,

		який зосередився на взаємодії між людьми та їхнім середовищем.
Patrick Geddes	шотландський біолог, планувальник та соціолог	Вніс важливий внесок у розвиток ідей зв'язку між природою, культурою та простором.
Ebenezer Howard	британський планувальник	Автор концепції "садового міста" (Garden City), яка вплинула на розвиток планування та дизайну міст.
Le Corbusier (Шарль-Едуард Жанере)	Швейцарський архітектор та планувальник	Відомий своїми ідеями функціонального містобудування та концепцією "великого міста" (Ville Radieuse).
Ivan Illich	австрійський філософ	Висвітлив проблеми зростання міських агломерацій та залежності від автомобілів у своїй книзі "Енергія та цивілізація".
William H. Whyte	американський соціолог	Автор книги "За чим стежить людина", дослідження про використання громадських просторів у великих містах.
Jan Gehl	данський архітектор та планувальник	Відомий своїми дослідженнями та концепціями зручності для пішоходів у містах.
Rem Koolhaas	нідерландський архітектор та планувальник, засновник архітектурного бюро ОМА	Відомий своїми інноваційними проектами та дослідженнями міського простору.
Saskia Sassen	американський соціолог	Автор концепції "глобального міста" та досліджень про глобалізацію та міські розвиток.
Henri Lefebvre	французький філософ та соціолог	Автор концепції "права на місто" і досліджень про соціальний простір та урбанізацію.

Джерело: розроблене автором

Поняття «просторове планування» є відносно молодим, визначення цього терміну вперше з'явилося у 1983 році та походить з Європейської хартії регіонального/просторового планування (яку часто називають "Хартією Торремоліноса"), прийнята була у тому ж році Європейською конференцією міністрів, відповідальних за регіональне планування (CEMAT). Згідно неї:

"Регіональне/просторове планування дає географічне вираження економічній, соціальній, культурній та екологічній політиці суспільства. Водночас це наукова дисципліна, адміністративний метод і політика, розроблена як міждисциплінарний і комплексний підхід, спрямований на збалансований регіональний розвиток і фізичну організацію простору відповідно до загальної стратегії".

У світі існує безліч систем планування. Форма планування значною мірою відрізняється і еволюціонує разом із суспільством та його системами управління. Кожна країна і штати в межах цих країн мають унікальні системи планування, які складаються з різних суб'єктів, різних перспектив планування та певної інституційної структури. Перспективи, суб'єкти та інституції змінюються з часом, впливаючи як на форму, так і на вплив просторового планування [1].

Просторове планування як термін було поширено з 50х років 20 століття у Північно-Західній частині Європи, з того часу відбувався активний його розвиток. До 1990-х років термін "просторовий" використовувався переважно для позначення того, що планування має стосуватися не лише зонування, планування землекористування або проектування фізичної форми міст чи регіонів, але й більш складних питань просторового взаємозв'язку таких видів діяльності, як працевлаштування, житло та дозвілля [2].

Основним завданням просторового планування на нинішньому етапі його розвитку є аналіз різних потреб, конфліктів і можливостей на певному просторовому рівні, і на основі аналітичних висновків визначення концепцій, рішень і стратегій для планування та реалізації проектів. Поточні та майбутні проблеми розглядаються з перспективою на майбутнє. Метою є забезпечення, підтримка та впровадження сталого розвитку на всіх просторових рівнях.

Можна сказати, що завданнями просторового планування виступають:

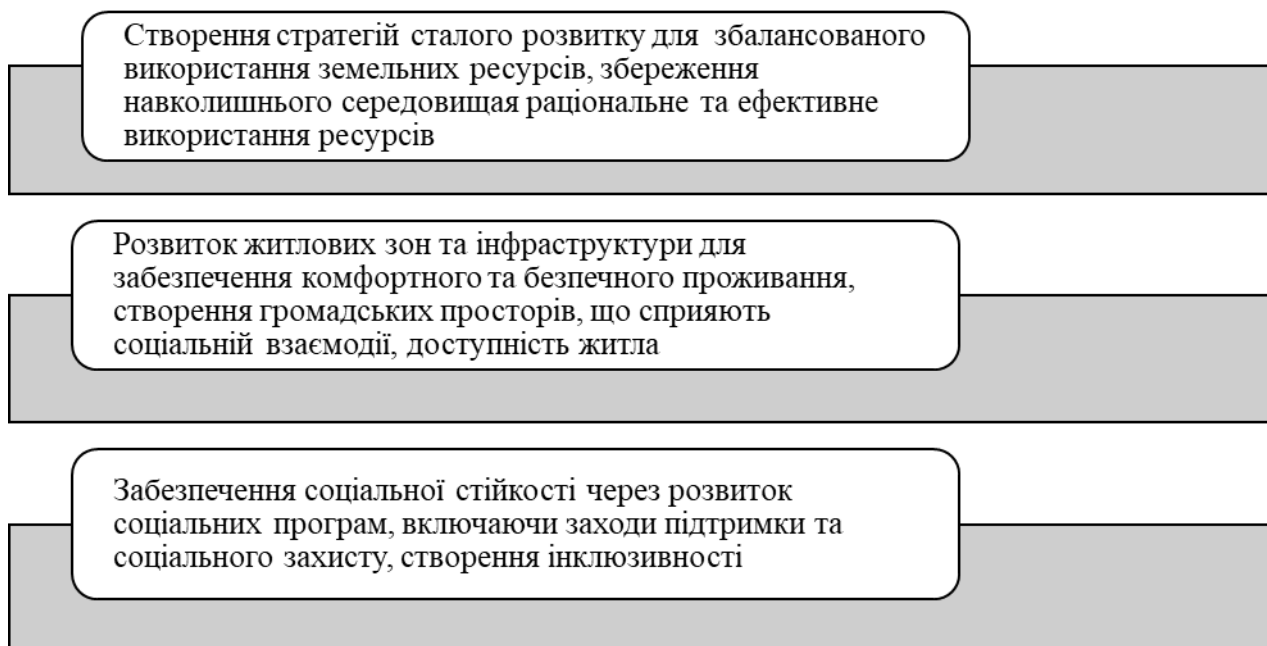

Рисунок 1. Завдання просторового планування.

Джерело: авторська розробка на основі [3]

На нинішньому етапі розвитку, просторове планування охоплює різноманітні теми, вони можуть бути такими:

1. Вплив демографічних змін на ринок житла, праці, попит на інфраструктуру;
2. Міграційні процеси та їх вплив на міський розвиток;
3. Наслідки певних економічних змін для регіональних ринків праці;
4. Вимоги до розміщення промисловості у регіонах;
5. Наслідки забруднення навколишнього середовища та можливі екологічні ризики.

Таким чином, можна сказати, що просторове планування є міждисциплінарним завданням, тобто планувальники працюють у різних дисциплінах і в міждисциплінарних контекстах. У центрі уваги просторового планування - люди, їхні потреби і те, як людські потреби формують простір. Відправною точкою, таким чином, є просторово релевантні функції людського існування, такі як життя, робота, забезпечення себе та відпочинок. Оскільки просторові потреби часто перетинаються і конфліктують між собою, завданням

просторового планування є зважування цих потреб та інтересів спільного блага для пошуку екологічно, соціально та економічно сумісних рішень.

Через постійні зміни в суспільстві просторове планування стикається з мінливими вимогами до використання простору, на які воно повинно реагувати відкрито і гнучко [3].

Просторове планування розвитку міст - це процес організації та управління територіальним простором міста з метою досягнення сталого та збалансованого розвитку. Воно враховує різноманітні аспекти, такі як економічні, соціальні, екологічні та культурні, і спрямоване на створення життєздатного та придатного для проживання міського середовища. Основні особливості просторового планування розвитку міст включають систематичний підхід, сталість та довгостроковість.

Просторове планування розвитку міст є важливим інструментом для управління та організації територіального простору міст з метою забезпечення сталого розвитку та поліпшення якості життя мешканців. Цей процес передбачає аналіз поточного стану міського середовища, ідентифікацію проблем та можливостей, визначення стратегічних цілей та завдань, розроблення конкретних планів та проектів для їх досягнення та моніторингу реалізації.

Просторове планування виступає посередником між відповідними претензіями на простір держави, ринку та громади. При цьому три різні механізми залучення зацікавлених сторін, інтеграції галузевих політик та просування проектів розвитку позначають три школи формулювання трансформаційних стратегій, інноваційних дій та результатів у просторовому плануванні [4].

Якщо казати про три школи формулювання трансформаційних стратегій, то вони являють собою:

Таблиця 1.2. - Школи формулювання трансформаційних стратегій

Школи формулювання трансформаційних стратегій		
Інноваційний підхід	Системний підхід	Участь зацікавлених сторін
Зосереджена на впровадженні новаторських ідей та технологій для	Школа визначає зміни як результат взаємодії різних елементів системи.	Школа включає різних зацікавлених сторін у процес формулювання стратегій, а

досягнення певних змін у суспільстві. Характерна тим, що формулювання стратегії базується на основі пошуку нових можливостей, розробці певних цікавих рішень та створення чогось інноваційного у різних сферах.	Формування стратегії базується на аналізі взаємозв'язків між різними складниками системи, а також на розробці комплексних підходів до розв'язання проблем. Особливістю є те, що цей підхід дозволяє уникати розглядання проблем окремо, а замість цього дивитися на них у контексті всієї системи.	самі формулювання відбуваються шляхом консультацій, діалогу та співпраці з усіма групами, які можуть бути залучені або впливати на зміни. Цей підхід характеризується врахуванням різних поглядів та інтересів.
---	--	---

Джерело: розроблено автором на основі [5]

Нині, просторове планування можна описати як своєрідну систему щодо координації різних заходів, елементів і політик, що мають вплив на організацію простору. Наприклад, у США дуже часто воно часто ототожнюється з міським плануванням, але у більш ширшому значенні. А в багатьох європейських країнах цей термін пов'язують з опис різних планувальних зусиль.

Просторове планування є багатопрофільною дисципліною, яка охоплює декілька галузей специфічного характеру, це може бути: землекористування, міське, транспортне, регіональне та екологічне планування, інші галузі.

Важливими є також суміжні сфери, такі як економічне та громадське планування, а також морське просторове планування. Просторове планування здійснюється на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях, часто приводячи до створення просторових планів.

На сучасному етапі просторове планування є однією з найважливіших видів діяльності людини, спрямованої на розвиток сучасного суспільства у сфері його існування. В нашому випадку міське просторове планування тісно пов'язане зі стратегічним плануванням громад і держав. Ця діяльність, яка здебільшого здійснюється у публічному секторі, проходить на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях, часто приводячи до розробки просторових планів, де повинні бути узгоджені галузеві політики. Однак, реалізація такого планування часто вимагає значних зусиль, що робить його менш поширеним в Україні [5].

Просторове планування є важливим видом діяльності, яка направлена на розвиток сучасного суспільства. Його діяльність розповсюджується у публічному секторі, що здійснюється на місцевому, регіональному, національному та міжнародному рівнях. Цей вид планування застосовується органами державної влади для впливу на майбутнє використання територій, розселення населення та проведення різних видів діяльності в просторі. Просторове планування визначається як діяльність, яка базується на міжнародних принципах створення умов для комфортного життя і спрямована на покращення умов життя шляхом застосування різноманітних інструментів просторового планування [6].

Якщо казати про просторове планування міст, то воно зазвичай розглядається з точки зору комплексного підходу, що охоплює різноманітні аспекти, такі як економічні, соціальні, екологічні, транспортні, інфраструктурні та культурні фактори. Воно передбачає зонування міського простору для різних функцій, таких як житлові, комерційні, промислові та рекреаційні зони, а також розробку інфраструктури, що відповідає потребам населення.

Сутність просторового планування розвитку міст полягає в систематичному організаційному підході до управління територіальним простором з метою забезпечення сталого та збалансованого розвитку. Також його сутність полягає в поєднанні стратегічного підходу до розвитку міста з конкретними дієвими заходами, спрямованими на покращення інфраструктури, розвиток економіки, підвищення якості життя та забезпечення сталості середовища. Це може у собі включати аналіз поточного стану міста, визначення стратегічних цілей, зонування та розподіл функціональних зон, розвиток інфраструктури, охорону довкілля та управління ризиками.

Взагалі, варто зазначити, що це все є організований процес, який враховує інтереси всіх зацікавлених сторін, таких як місцеві влади, громадські організації, підприємства та мешканці міста.

Якщо казати більш детально, то основні аспекти цього процесу включають такі особливості:

Таблиця 1.3. – Основні аспекти організаційного підходу

№	Аспект	Сутність
1	Аналіз території	Оцінка поточного стану міського середовища, визначення проблем, можливостей та потреб мешканців
2	Стратегічне планування	Встановлення довгострокових цілей та завдань розвитку міста, враховуючи економічні, соціальні, екологічні та культурні аспекти.
3	Функціональне зонування	Розподіл території міста на зони з різними функціональними призначеннями, такими як житлові, комерційні, промислові, рекреаційні тощо.
4	Інфраструктурне планування	Розвиток та модернізація інфраструктури, включаючи транспортну систему, водопостачання, водовідведення, електромережі, телекомунікації та інші
5	Охорона навколишнього середовища	Забезпечення екологічної стійкості та збереження природних ресурсів, а також створення зелених та відкритих просторів для рекреації та відпочинку
6	Управління ризиками та кризове планування	Розроблення стратегій та заходів для запобігання та мінімізації можливих негативних наслідків кризових ситуацій, таких як природні катастрофи, економічні кризи тощо

Джерело: розроблено автором на основі [7]

Просторове планування є одним з основних інструментів для впровадження та досягнення сталого розвитку в цілому або конкретної цілі. Його застосовують на 3 основних рівнях управління (державний, регіональний та місцевий) для впливу на майбутнє розташування та розподіл територій, розселення населення та розвиток різних видів діяльності в просторі, що підкреслює управлінську складову просторового планування. Просторове планування необхідне для забезпечення балансу між потенційно конкуруючими потребами економіки, суспільства та збереження навколишнього середовища. Через це, його слід розуміти як комплекс заходів для досягнення стратегічних цілей. Просторове планування спрямоване на встановлення довгострокових та середньострокових цілей і стратегій розвитку

територій, досягнення балансу у системі землекористування та координацію розвитку різних сфер, таких як житлова інфраструктура, транспортна мережа, промисловість, сільське господарство та охорона навколишнього середовища [7].

У висновку до цього підрозділу варто зазначити, що просторове планування розвитку міст на сучасному етапі є важливим інструментом для створення життєздатного та придатного для проживання міського середовища, яке при правильному, всебічному, підході зможе задовільнити усі або майже усі потреби сучасного суспільства та забезпечити збалансований розвиток усіх його аспектів.

1.2. Сутність інвестиційної діяльності та інвестицій у контексті просторового планування

Інвестиційна діяльність, яка направлена на населені пункти, в нашому випадку міста, може розглядатися як одна зі складових просторового планування. Оскільки, враховуючи той факт, що просторове планування є комплексним процесом, який всебічно охоплює багато міських явищ та процесів з урахуванням різних складових та особливостей, то саме інвестиційна діяльність, яка зачіпляє безпосередньо міста, також може розглядатися як складова цього складного процесу.

Інвестиційна діяльність - це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. Інвестиційна діяльність можуть здійснювати:

Таблиця 1.4. - Стейкхолдери інвестиційної діяльності

Стейкхолдери інвестиційної діяльності	
Назва	Особливості
Інвестори	Основні особи, які здійснюють інвестиції в певні проекти або компанії. Це можуть бути приватні особи, фонди, пенсійні фонди, страхові компанії, інвестиційні банки тощо.
Держава в образі певних органів	Органи влади, які встановлюють правила, стандарти та законодавство щодо інвестицій, забезпечують нагляд та регулюють інвестиційну діяльність у своїй країні чи регіоні.
Підприємства або компанії	Компанії, які шукають інвестиції для розвитку бізнесу, розширення виробництва,

	впровадження нових технологій чи реалізації конкретних проектів.
Місцеве населення	Люди, які проживають у місцях, де реалізуються інвестиційні проекти, і які можуть бути безпосередньо або опосередковано залучені до їхніх наслідків.
Різноманітні організації	Організації, які виступають в ролі захисників інтересів співтовариств, долучаються до моніторингу та оцінки впливу інвестиційних проектів на довкілля та суспільство.
Фінансові посередники	Банки, інвестиційні фонди, брокерські компанії та інші фінансові установи, які забезпечують послуги з фінансування та підтримки інвестиційних операцій.

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Інвестиційна діяльність підприємства характеризується такими основними особливостями [8]:

Таблиця 1.5. - Інвестиційна діяльність підприємства

1	Забезпечує зростання операційної діяльності підприємства і підпорядкована щодо неї.
2	Менше залежить від галузевих особливостей підприємства ніж його операційна діяльність.
3	Нерівномірна за обсягами в окремих періодах.
4	Інвестиційний прибуток (інший ефект від інвестицій) формується зі значним «лагом».
5	Формує особливий самостійний вид грошових потоків підприємства.
6	Формує специфічні види ризиків - "інвестиційні ризики".
7	Показник чистих інвестицій характеризує темпи економічного розвитку підприємства.

Джерело: розроблено автором на основі [8]

Інвестиція, або капітальні вкладення, є господарською операцією, яка передбачає придбання основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав та цінних паперів в обмін на гроші або майно. У фінансовій сфері метою інвестування є отримання доходу від вкладеного активу. Прибуток може включати дохід (прибуток) або збиток від продажу майна чи інвестицій, нереалізоване

збільшення капіталу (або амортизацію), інвестиційний дохід, такий як дивіденди, відсотки або орендна плата, або комбінацію приросту капіталу та доходу. Також дохід може включати валютні прибутки або збитки через коливання курсів обміну валют [9].

Суб'єкти інвестиційної діяльності включають інвесторів та учасників інвестиційного процесу, які забезпечують реалізацію інвестицій, і цей поділ залежить від їхніх функцій. Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути державні органи влади, фізичні та юридичні особи з України та інших країн.

Основним суб'єктом інвестиційної діяльності є інвестор, який приймає рішення щодо вкладення власних, позичених або залучених матеріальних та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування з метою отримання вигоди від їх експлуатації. Інвестором також називають учасника фондового ринку, який має вільні кошти і прагне інвестувати їх для отримання доходу (відсотків). Інвестор відмовляється від поточного споживання і задоволення нагальних потреб сьогодення з розрахунку на їхнє майбутнє задоволення у більших обсягах, інвестуючи ресурси в різні об'єкти. Він має право володіти, користуватися і розпоряджатися об'єктами та результатами інвестицій, включаючи реінвестиції та торговельні операції на території України відповідно до законодавства. Інвестор також може купувати необхідне майно та інші ресурси у фізичних та юридичних осіб безпосередньо або через посередників за цінами та на умовах, погоджених сторонами.

Учасниками інвестиційної діяльності є фізичні та юридичні особи з України та інших країн, які реалізують інвестиції як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора. Інвестор визначає мету, спрямованість та обсяги інвестицій, залучаючи для їх реалізації на договірних засадах будь-яких учасників інвестиційної діяльності, зокрема через організацію конкурсів і торгів. Держава та посадові особи не мають права втручатися у договірні відносини учасників інвестиційної діяльності понад межі своєї компетенції [10].

Виходячи з цього, виходить, що інвестиції у сучасному світі є важливим та невід'ємним елементом усієї економічної системи, яка має ключову роль у розвитку країн та її елементів. Інвестиція є фінансовим інструментом, але у значенні просторового планування, вона потрібна не тільки для примноження капіталу, а й може, навіть повинна при правильному використанні стимулювати економічне зростання, створюючи робочі місця та підвищуючи рівень життя у тих місцях, куди їх спрямовують.

Сьогодні, в умовах складних економічних і соціальних обставин, однією з важливих сфер використання інвестицій є відновлення інфраструктури, особливо в містах, що зазнали руйнувань. Інвестиції допомагають відновлювати та покращувати мости, дороги, системи водопостачання та інші транспортні і соціальні об'єкти, що є важливим фактором для сталого розвитку територій та повернення їх до нормального життя.

Крім того, інвестиції мають не тільки економічний, але й соціальний вплив. Створення нових інфраструктурних об'єктів сприяє збільшенню зайнятості, покращенню якості життя громадян та забезпечує їм зручний доступ до різних ресурсів та послуг. Це також може підвищити привабливість міст для інвесторів та підприємств, стимулюючи економічний розвиток регіону.

Інвестиції, спрямовані на інноваційну діяльність, відіграють важливу роль у сталому розвитку та відновленні міст. Використання новітніх технологій у будівництві та інфраструктурних проектах не лише підвищує ефективність, але й сприяє сталому розвитку, зменшуючи негативний вплив на навколишнє середовище та підвищуючи стійкість до майбутніх викликів.

В залежності від інтересів суб'єктів, їхніх мотивів та стимулів в інвестиційній діяльності виділяють три основні форми інвестицій, а саме:

Таблиця 1.6. - Форми інвестицій в залежності від інтересів суб'єктів, їхніх мотивів та стимулів в інвестиційній діяльності

Форми інвестицій в залежності від інтересів суб'єктів, їхніх мотивів та стимулів в інвестиційній діяльності		
Меркантильні	Некомерційні	Асоційовані

Власні кошти інвестора, пріоритетна мета отримання прибутку.	Мета - отримання соціального ефекту.	Спрямовуються на досягнення стратегічних пріоритетів.
--	--------------------------------------	---

Джерело: розроблено автором на основі [10]

Інвестиції в об'єкти підприємницької діяльності класифікуються за певними ознаками [11]:

Таблиця 1.7. – Класифікація інвестицій в об'єкти підприємницької діяльності

За об'єктами вкладання коштів (майна)	
Реальні	Фінансові
Вкладання коштів (майна) у реальні активи – матеріальні та нематеріальні (іноді інвестиції в нематеріальні активи, що пов'язані з НТП, характеризують як інноваційні).	Вкладання коштів у фінансові інструменти (активи), серед яких превалюють цінні папери.

За характером участі в інвестуванні	
Прямі	Непрямі (портфельні)
Господарські операції, які передбачають внесення коштів або майна в статутний капітал (фонд) юридичної особи в обмін на корпоративні права, емітовані такою юридичною особою. До прямих відносять такі інвестиції, що формують більше 10-25% капіталу фірми та дають право на участь в управлінні підприємством.	Придбання цінних паперів (ЦП) інвестиційних та фінансових посередників. Отримані кошти посередники вкладають у об'єкти інвестування, керують ними, а потім розподіляють одержаний прибуток між своїми клієнтами - інвесторами. Інвестор не бере участі в управлінні підприємством, а лише отримує дохід на ЦП.

За періодом інвестування	
Короткострокові	Довгострокові
Здійснюють на період до одного року: короткострокові депозитні вклади, короткострокові ощадні сертифікати.	Здійснюють на період понад рік. Великі інвестиційні компанії розподіляють їх на чотири види: до двох років; від двох до трьох років; від трьох до п'яти років; понад п'ять років.

За формами власності інвесторів			
Приватні	Державні	Іноземні	Спільні
Здійснюють фізичні особи, а також юридичні особи з приватним капіталом.	Здійснюють державні та місцеві органи влади, державні (казенні) підприємства з бюджетних і позабюджетних фондів, власних і позичкових коштів.	Здійснюють фізичні та юридичні особи іноземних держав.	Здійснюють суб'єкти певної держави та іноземних держав.

За регіональною ознакою

Внутрішні	Іноземні
Здійснюють в об'єкти інвестування в межах держави.	Здійснюють в об'єкти інвестування поза межами країни, у т.ч. придбання іноземних фінансових інструментів – акцій іноземних компаній, облігацій інших держав тощо.

За сумісництвом вибору	
Альтернативні	Взаємозалежні
Є два й більше інвестиційні проекти з однаковими умовами вкладання інвестицій.	Відрізняються умовами інвестування й напрямками вкладання інвестицій.

За рівнем ризику			
Без ризиків	Низько ризиків	Середньо ризиків	Високо ризиків (спекулятивні)

Джерело: розроблено автором на основі [11]

У ситуації, коли ми маємо багато знищеного та пошкодженого майна або об'єктів і має наміри відновити, то для цього нам потрібен інвестор, який буде зацікавлений у відновленні та створенні чогось нового. Для успішного залучення інвесторів до відновлення міст важливо врахувати кілька ключових аспектів. Розробка привабливого бізнес-плану є вирішальним етапом, де важливо визначити конкретні проблеми та потреби, які проект буде вирішувати. Оцінка вартості проекту та потенційного прибутку допомагає зробити інвестицію більш привабливою для потенційних учасників.

Створення подібного роду партнерств відіграє ключову роль. Встановлення партнерства з місцевими владами, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами сприяє не тільки фінансовій підтримці, але й забезпечує підтримку та легітимність проекту. Крім того, активна комунікація та співпраця з бізнес-середовищем сприяють створенню довгострокових партнерств, які можуть вилитися у якісь спільні проекти.

Привертання уваги громадськості також має важливу роль у залученні інвесторів. Використання стратегій медіа-промоції та соціальних мереж допомагає створити позитивне сприйняття проекту серед громадськості, що може вплинути на рішення потенційних інвесторів.

Ці аспекти разом утворюють комплексну стратегію залучення інвестицій до проектів відновлення міст, сприяючи їх успішному розвитку та сталий розвиток.

Інвестором може виступати як фізичні, так і юридичні особи або певні фонди чи благодійні організації. Якщо ми будемо казати про відновлення українських міст, то немає особливої різниці хто це буде, тут головне залучення та результат.

Наразі йде залучення різноманітних інвесторів, але погодилися ними стати лише певні країни, які дадуть гроші на відбудову. Проблема полягає в тому, що існує багато ризиків і ніхто не знає коли закінчиться війна. Також існує побоювання зі сторони майбутніх інвесторів щодо перспектив та рентабельності залучення коштів у створення чогось в Україні, оскільки враховуючи доцільність на ресурси, оплату праці та інше це наразі недоцільно.

Можна сказати, що інвестиційна діяльність та інвестування загалом у контексті просторового планування з урахуванням інвестиційних та відновлюваних програм є важливими взаємодоповнювальними елементами, які при правильному залученню зможуть активно розвинути цю систему просторового планування та розширити та упорядкувати її складові для більш ефективної роботи цієї системи.

1.3. Теоретичні аспекти відновлення у контексті просторового планування

Враховуючи той факт, що просторове планування є комплексною системою, яка охоплює різні види та галузі діяльності, яка пов'язана з територіями та діяльністю на них, необхідно сказати, що ці території можуть знаходитися у різному стані. В українських реаліях воєнного стану та майбутньої післявоєнної відбудови, ми отримаємо великі обсяги території, яка через вплив воєнних дій втратила свою функціональність або привабливість.

Тому враховуючи це, а також, що ці землі потребують відновлення та покращення у майбутньому, я б хотів розглянути теоретичну складову відновлення у контексті просторового планування щоб зрозуміти, що є основою, фундаментом для відновлення та повернення до звичного русла життя певних територій України.

Післявоєнна реконструкція — це процес відбудови та оновлення суспільств, економік та інфраструктури в зруйнованих війною районах або країнах. Цей процес

включає усунення фізичних пошкоджень, відновлення соціальних інститутів, відновлення структур управління та задоволення економічних, соціальних і психологічних потреб постраждалих громад.

Післявоєнна реконструкція має на меті сприяти стабільності, примиренню та сталому розвитку, часто за підтримки міжнародних організацій, урядів та місцевих громад.

У контексті просторового планування, теоретичні аспекти відновлення становлять основу для розробки стратегій та планів відновлення після руйнувань, катастроф або для поліпшення просторового середовища. Соціально-економічні аспекти враховують потреби населення та можливості економічного розвитку, забезпечуючи сталість та процвітання спільнот. Екологічні аспекти спрямовані на збереження та відновлення природних ресурсів та мінімізацію негативного впливу на довкілля. Географічні аспекти враховують рельєф, клімат та гідрологію для оптимального розміщення відновлюваних об'єктів. Культурні аспекти підкреслюють важливість збереження культурної спадщини та ідентичності регіону. Участь громади в процесі планування та відновлення дозволяє врахувати потреби та погляди місцевого населення. Технічні та інженерні аспекти включають розробку та впровадження передових технологій для ефективного відновлення інфраструктури та будівельних об'єктів. Ці аспекти утворюють комплексний підхід, спрямований на створення стійких, сталі та життєздатних просторів для майбутніх поколінь.

Основні теоретичні методи післявоєнного відновлення базуються на принципах макроекономічного планування, реконструкції інфраструктури, розвитку промисловості та сільського господарства, забезпечення зайнятості населення та відновлення соціальної сфери. Однією з найвідоміших моделей є План Маршалла, застосований після Другої світової війни для відновлення країн Західної Європи. Сучасні концепції підкреслюють необхідність забезпечення сталого розвитку та інтеграцію з міжнародними економічними і політичними системами.

План Маршалла: ця модель післявоєнного відновлення була запропонована американським державним секретарем Джорджем Маршаллом після Другої

світової війни. Маршаллів план передбачав надання фінансової допомоги, інвестицій та технічної підтримки країнам Західної Європи, що мали на меті відновлення своєї економіки, інфраструктури та політичної стабільності. Основні принципи цього плану включали кооперацію між країнами, відкритість ринків та інтеграцію в міжнародну економіку [12].

Кейнсіанський підхід: післявоєнне відновлення може опиратися на кейнсіанські принципи, які передбачають активну роль держави в регулюванні економіки, стимулюванні попиту та забезпеченні повної зайнятості. За допомогою розширення державних інвестицій у розвиток інфраструктури, промисловості та сільського господарства, держава може стимулювати економічний зріст та створення робочих місць [13].

Модель сталого розвитку: сучасні концепції післявоєнного відновлення наголошують на важливості забезпечення сталого розвитку та збереження довкілля. Це передбачає розвиток економіки, який балансує між економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною стабільністю. Модель сталого розвитку може включати такі принципи, як розвиток енергоефективних технологій, застосування кругової економіки та розвиток соціальної інфраструктури, що сприяє рівному доступу до освіти, охорони здоров'я та житла [14].

Модель міжнародної співпраці та інтеграції: післявоєнне відновлення також вимагає активної участі та підтримки міжнародних організацій, регіональних співтовариств та донорів. Модель міжнародної співпраці може передбачати надання фінансової, технічної та інституційної допомоги, сприяння міжнародній торгівлі, інвестицій та технологічному обміну. Інтеграція в міжнародні економічні і політичні системи також сприяє стабільності та розвитку країни на довгостроковій перспективі.

Кожна з представлених теоретичних моделей має свої особливості та може бути адаптована до конкретних умов і потреб країни, що проходить післявоєнне відновлення. Важливим елементом успішного планування та реалізації

післявоєнного відновлення є забезпечення гнучкості, адаптивності та здатності до коригування стратегій відповідно до змін умов та викликів.

У випадку України, наразі доволі складно визначитися та обрати якусь одну модель для подальшого застосування. Це пов'язано з тим, що поки що незрозуміло, що буде в країні завтра, а також з особливостями сучасних країн, українського менталітету та нестабільної політичної ситуації в світі. Через це, наразі ніяких конкретних моделей або планів не існує, лише аналіз поточної та майбутньої ситуацій.

Висновки до Розділу 1

Висновки до 1.1.

У висновку до цього підрозділу варто зазначити, що просторове планування розвитку міст на сучасному етапі є важливим інструментом для створення життєздатного та придатного для проживання міського середовища, яке при правильному, всебічному, підході зможе задовільнити усі або майже усі потреби сучасного суспільства та забезпечити збалансований розвиток усіх його аспектів.

Висновки до 1.2.

Інвестиційна діяльність та інвестиції хоч і не мають прямого відношення до просторового планування, але завдяки залученню їх до цієї системи ми маємо змогу покращити її не в теорії, а на практиці шляхом залучення коштів та привернення увагу певних осіб – інвесторів. Завдяки цьому ми зможемо якісно проаналізувати та розвинути певні території з урахуванням різних програм, що в результаті перетворить ці землі на місця з великою кількістю різних перспектив.

Висновки до 1.3.

Аналіз території у контексті просторового планування є важливим елементом у майбутньому відновленні територій України з урахуванням певних особливостей, опираючись на різні підходи, іноземний та власний досвід. Використання елементів і підходів просторового планування дасть змогу краще провести аналіз територій, які підлягають відновленню та розробити кращі варіанти того, що робити з певними територіями.

РОЗДІЛ 2. ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ З УРАХУВАННЯМ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ТА ВІДНОВЛЮВАНИХ ПРОГРАМ

2.1. Закордонний досвід реалізації інвестиційних та відновлювальних програм для розвитку міст

У нинішній ситуації, яка склалася на території України, ми розуміємо, що відновлення своїми силами та наявними коштами не найкращий варіант, оскільки вже надто багато територій постраждало, а коштів на це просто немає.

Враховуючи це, Україна з перших днів почала шукати майбутніх інвесторів та розроблювати якісь плани щодо відновлення, які базувалися на вже раніше застосованих та реалізованих програмах. Тому, нині більшість планів щодо відновлення України, так звана повоєнна відбудова, розглядаються та приміряються під нинішню ситуацію.

Загальна концепція для підвищення інвестиційної активності, подальшому полегшити залучення інвестицій у класичному розумінні складається з таких аспектів [15]:

Таблиця 2.1. - Загальна концепція для підвищення інвестиційної активності

1.	Залучення іноземних інвестицій з урахуванням мети та завдань структурної трансформації промислового комплексу, цільових програм міжгалузевого розвитку, конверсії;
2.	Збільшення обсягів інвестиційних ресурсів, які формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі;
3.	Ефективного використання інвестицій;
4.	Обґрунтування вибору пріоритетних секторів матеріального виробництва, які визначають конкурентні позиції країни на світових ринках;
5.	Створення динамічного експортного потенціалу, який може швидко адаптуватися до кон'юнктури зовнішнього ринкового середовища;
6.	Розвитку внутрішньої та зовнішньої продукції виробничо-технічного призначення

Джерело: розроблено автором на основі [15]

Виходячи з світової історії, виходить, що без залучення іноземного капіталу, свого роду інвестиції, неможливо якісно та відносно швидко здійснити структурну перебудову економіки, навестати сучасний досвід та технології, зменшити відсталість у технічному та технологічному аспекті національної економіки, забезпечити конкурентоспроможність вітчизняної продукції на світовому ринку.

Крім того, ефективне використання іноземних інвестицій є невід'ємною частиною глобального процесу руху капіталу, що здійснюється переважно за рахунок капіталів приватних інвесторів, які прагнуть отримати вищий прибуток від вкладених коштів.

Іноземні інвестиції – це цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

При визначенні іноземних інвестицій зазвичай виділяють один ключовий момент: інвесторами є іноземні особи щодо країни вкладення капіталу. Для визначення іноземних інвесторів використовується юридичний критерій: чи є особа резидентом або нерезидентом цієї країни.

Іноземні інвестори – це суб'єкти, які здійснюють інвестиційну діяльність на території України, вони можуть бути такими [16]:

Таблиця 2.2. – Різновиди іноземних інвесторів

Іноземні інвестори	
1	Юридичні особи, створені відповідно до законодавства іншого, ніж законодавство України;
2	Фізичні особи – іноземці, які не мають постійного місця проживання на території України і не обмежені у дієздатності;
3	Іноземні держави, міжнародні урядові та неурядові організації;
4	Інші іноземні суб'єкти інвестиційної діяльності, які визнаються такими відповідно до законодавства України

Джерело: розроблено автором на основі [16]

Одним з найбільших в історії практик із залучення інвестицій є План Маршалла, який передбачав залучення американських коштів для відновлення Європи після Другої світової війни. Нині, у контексті плану щодо повоєнного відновлення України, ідеї щодо створення подібного механізму лунають в Україні та світі, але він має багато недоліків, але й плюсів чимало.

Подібним планом є розроблена під час конференції у місті Лугано концепція, яка передбачає собою теоретичний список програм, куди потрібно залучити гроші для відновлення та покращення повоєнної України.

Цей план, що був представлений на відновлювальній конференції у Лугано, складається з 15 різноманітних програм, що за своєю сутністю та специфікою

охоплюють різні сектори економіки та соціального життя України, кожна з 15 програм включає різну кількість проектів. Реалізація цих проектів повинна була початись у 2022 році та на 2024 рік із запланованого зроблено небагато.

Якщо казати про обсяги фінансування цих програм, то за припущеннями на реалізацію усіх програм потрібно залучити близько 750 млрд доларів протягом 10 років, ймовірно зараз обсяги та строки збільшилися. Треба зазначити, що зазначена сума не включає витрати у сфері оборони та безпеки для України.

Перелік національних програм виглядає так:

1. Оборона та безпека (близько 50 млрд доларів). Програма передбачає переозброєння сил оборони та розвиток оборонно-промислового комплексу. Планується створити Оборонну технологічну агенцію та Оборонний акселератор Diia Tech and Defense для розробки та виробництва сучасного озброєння.
2. Інтеграція з ЄС (до 1 млрд доларів). Програма включає синхронізацію українського та європейського законодавств.
3. Довкілля та сталий розвиток (близько 20 млрд доларів). Проекти включають відновлення солеварних шахт у селі Солотвино на Закарпатті, скорочення Чорнобильської зони відчуження, будівництво комплексів з переробки побутових відходів, природних парків, екодуків та центрів реабілітації диких тварин.
4. Енергетична безпека (близько 130 млрд доларів). Програма передбачає будівництво ГЕС та ГАЕС, електростанцій на відновлюваних джерелах енергії, добудову енергоблоків Хмельницької АЕС, модернізацію інших АЕС, та розвиток інфраструктури для виробництва "зеленого" водню.
5. Бізнес-середовище (близько 5 млрд доларів). Програма включає проекти з дерегуляції та цифровізації взаємодії бізнесу з державою.
6. Доступ до фінансування (близько 75 млрд доларів). Це страхування інвестиційних проектів від військових ризиків, державні гранти, програми зі зниження процентів за кредитами, підтримка банківського капіталу, стимулювання іпотечного кредитування та створення банку розвитку.

7. Макрофінансова стабільність (60-80 млрд доларів). Програма спрямована на залучення коштів для покриття дефіциту держбюджету.
8. Сектори з доданою вартістю (близько 40-50 млрд доларів). Кошти підуть на розвиток сільського господарства, виробництво меблів, машинобудування, металургію та ІТ, з метою переходу від сировинної моделі економіки до переробки.
9. Логістика та сполучення (120-160 млрд доларів). Мета - диверсифікація шляхів експорту, відновлення інфраструктури. Це включає будівництво залізничної колії європейського стандарту, транскордонних агросховищ, терміналів, нових автомобільних пунктів пропуску з ЄС, оновлення вагонів, локомотивів, ремонт доріг та аеропортів.
10. Модернізація регіонів та житлового будівництва (150-250 млрд доларів). Програма охоплює підвищення енергоефективності житлових будинків, будівництво нових та ремонт пошкоджених будинків, модернізацію систем водопостачання, водовідведення та опалення.
11. Сучасна соціальна інфраструктура (30-35 млрд доларів). Кошти підуть на модернізацію соціальних об'єктів, відновлення зруйнованих об'єктів, створення індустріальних парків.
12. Освіта (до 5 млрд доларів). Програма включає оновлення ІТ-програм для провідних університетів, реформу "Нова українська школа", інвестиції в дослідницькі центри в університетах.
13. Охорона здоров'я (до 5 млрд доларів). Програма передбачає національну підтримку психічного здоров'я постраждалих від війни, розвиток мережі спеціалізованих закладів охорони здоров'я та створення цифрових сервісів.
14. Культура та спорт (15-20 млрд доларів). Включає проекти з відновлення зруйнованих закладів культури, музеїв, меморіалів, спортивних шкіл, розвиток цифрової культури та кіно.
15. Соціальна підтримка та міграційна політика (до 7 млрд доларів). Програма включає запровадження другого рівня пенсійної системи, програми інтеграції ветеранів та забезпечення доступу до житла [17].

Враховуючи той факт, що на нинішньому етапі комплексних планів щодо інвестиційних та відновлюваних програм майже немає по відношенню до України, а те, що є більше нагадує звичайні ідеї без комплексного аналізу та розумінні поточної та прогнозування майбутньої ситуації, спиратися на плани, які звучать від наших партнерів є поки що недоцільним.

В цій ситуації більш розумним є аналіз подібних програм меншого масштабу з історичного досвіду, оскільки План Маршалла, який часто приводять у приклад як план повоєнного відновлення України має певні проблеми у реалізації на теперішньому людському етапі. Його можна використати лише як один з елементів фундаменту відновлення.

Що стосується планів на конференції у Лугано, то це залишається лише планами з різними заявами, які поки нікуди більше не рухаються.

Для кращого розуміння того, що потрібно робити для відновлення пропоную розглянути декілька планів повоєнної відбудови різних часів та обрати щось, що підходить найбільше для України:

План Маршалла

Найбільш активний період впровадження програми відбувся з квітня 1948 по грудень 1951 року, допомогу отримали 17 країн, в тому числі Західна Німеччина. Було витрачено 13 млрд долл. (приблизно 115 млрд долл за курсом 2021 року).

Відсоткове співвідношення допомоги до ВВП деяких країн:

Таблиця 2.3. - Відсоткове співвідношення допомоги до ВВП деяких країн під час Плану Маршалла

% ВВП	Країна
14	Австрія
10.8	Нідерланди
6.5	Франція
2.5	Західна Німеччина
2.6	Великобританія (варто зазначити, що 50% всієї допомоги тільки вона отримала)

Джерело: розроблено автором на основі [18]

Враховуючи вище наведені дані, можна сказати, що цей План був доволі вдалий та зміг підвищити економіку багатьох країн, на які він спрямовувався, але

крім економічної складової була ще і геополітична, яка призвела до створенню ЄС [18].

Аналізуючи це, враховуючи українську ситуацію, цей План має шанси бути впровадженим в Україні, правда його складова може бути зміненою в залежності від існуючої економічної ситуації в світі та Україні.

2.2. Інвестиційні та відновлювальні програми як фактори впливу на розвиток міст

Згідно досліджень та комплексного аналізу, який провела Київська школа економіки, лише станом на грудень 2022 року Україна зазнала збитків на 138 млрд доларів, це тільки прямі задокументовані внаслідок війни.

Таблиця 2.4. – Кількість збитків по різних галузях

Галузь	Збитки на 2022 рік, млрд доларів
Загалом	138
Житловий фонд	54
Інфраструктура	35,5
Промисловість	13
Екологічні наслідки	14
Земельні ресурси та агропромисловий сектор	6,6

Джерело: розроблено автором на основі [19]

Найбільш постраждалими від руйнувань житлового фонду регіонами є Донецька, Київська, Луганська, Чернігівська та Харківська області. Українські населені пункти зазнали серйозних руйнувань, такої спрямованої атаки на міста Європа не знала з часів Другої світової війни. Подібні руйнування значно ускладнюють відтворення та існування громади, що вважає місто своїм. Для аналізу такого впливу у соціології використовується термін "урбіцид", що означає "знищення міста" або ширше - "наси́льство проти міст" [19].

Згідно різних даних, станом на лютий 2023 року, більше 50% житлового фонду міських населених пунктів постраждали або були зруйновані внаслідок бойових дій.

Найбільш постраждалими від руйнувань містами є Маріуполь, Харків, Чернігів, Северодонецьк, Рубіжне, Бахмут, Мар'їнка, Лисичанськ, Попасна, Ізюм та Волноваха. У Северодонецьку, наприклад, пошкоджено 90% житлового фонду, а в Бахмуті і Мар'їнці майже немає непошкоджених будівель. Частина населених

пунктів з цього списку, які були окуповані після затяжних боїв, перестали існувати як населені пункти та потребують не просто відновлення, а будівництва з нуля, якщо відбудова буде визнана доцільною.

Станом на 24 лютого 2023 року, загальна кількість зруйнованих або пошкоджених об'єктів житлового фонду становить близько 153,86 тисяч будівель. Це включає 136 тисяч приватних будинків, 17,5 тисяч багатоквартирних будинків та 0,3 тисяч гуртожитків. Загальна площа пошкоджених або зруйнованих об'єктів складає 83,1 мільйони квадратних метрів, що становить 8,2% від загальної площі житлового фонду України.

Така статистика дає лише уявлення про руйнування, яке відбулося. Проте важливо пам'ятати, що бойові дії тривають, і ці цифри можуть збільшуватись [20].

Регіональний розподіл кількості зруйнованих або пошкоджених об'єктів житлового фонду, тис. од.

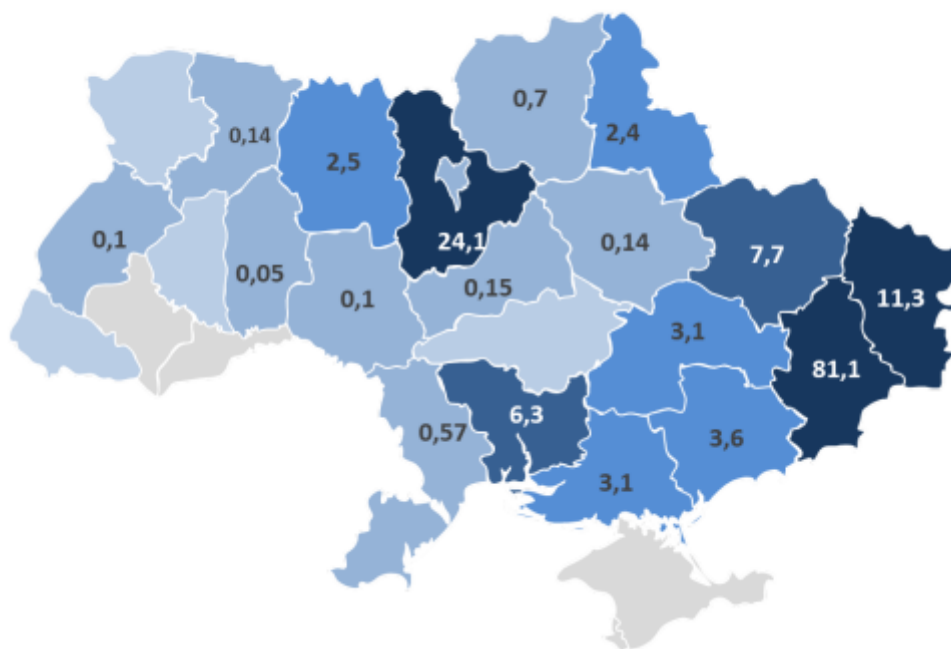

Рисунок 2. Розподіл зруйнованих або пошкоджених об'єктів житлового фонду по регіонах внаслідок бойових дій у 2022-2023 роках

Джерело: взято автором з відкритих джерел [20]

Складною залишається ситуація в промислових містах та регіонах України, оскільки вони зазнають найбільших руйнувань і втрат, не тільки фінансових, а й втрат економічного потенціалу. У таких містах, як Маріуполь, Лисичанськ,

Кременчук, а також в Харкові, Києві, Чернігові та інших, значна кількість промислових об'єктів зазнали руйнувань або пошкоджень.

Найбільш відомі промислові підприємства, такі як меткомбінати ім. Ілліча та Азовсталь групи Метінвест у Маріуполі, зазнали серйозних збитків. Втрати від знищення таких великих підприємств можуть сягати дуже великих сум.

Наслідки таких руйнувань не обмежуються тільки фізичними збитками. Вони також включають деіндустріалізацію міст та регіонів, що колись були серцем промислової сили України. Це може вплинути на економічне відновлення та розвиток в майбутньому, а також на можливості повернення жителів у ці регіони.

Для України важливо не лише відновити пошкоджені об'єкти, а й знайти шляхи відновлення економічного потенціалу та промисловості. Тільки таким чином країна зможе повернутися до стабільності та процвітання [21].

Питання доцільності доволі часто виникає, коли бачиш невеличкі міста сходу, які майже повністю були зруйновані, тут виникає питання доцільності відновлення, чи є сенс відновлювати місто, де залишилися лише фундаменти, економіка базувалася на вже зруйнованих або евакуйованих підприємствах, а головне – спеціалізація, була сконцентрована на 1 або декількох споріднених галузях. Важливим аспектом є ще й те, що на відновлення потрібні гроші, а ніякий інвестор не дасть і не вкладеться у пустку.

Тому, при подібних ситуаціях треба, навіть потрібно, проаналізувати ситуацію на містіб чи доцільно відновлювати підприємство, чи створити нові, чи відігравав він якусь важливу роль? Все це потрібно буде проаналізувати та вже на основі цього потрібно вирішувати, що робити далі та як залучити на це кошти, якщо рішення про відновлення буде позитивним.

2.3. Залучення інвестиційних та відновлювальних програм для удосконалення просторового планування розвитку міст

Потреба у фінансуванні для відновлення України після війни є надзвичайно великою і різноманітною. Оцінки, наведені Світовим банком та Міністерством економіки, свідчать про потребу у значних інвестиціях, щоб відновити пошкоджену інфраструктуру, промисловість та інші сфери економіки.

Для відбудови житла та інфраструктурних об'єктів потрібні значні обсяги будівельних матеріалів, які необхідно буде виробляти у великих кількостях. Такі завдання потребують великих зусиль та координації, але вони також відкривають нові можливості для розвитку будівельної галузі та залучення інвесторів.

Створення фондів та платформ для залучення інвестицій є важливим кроком у напрямку відновлення країни. Ці ініціативи можуть стати ефективним інструментом для координації зусиль між урядом, приватним сектором та міжнародними фінансовими організаціями для відновлення України.

Залучення інвесторів та координація фінансових зусиль є важливими елементами успішного відновлення країни після війни. Важливо, щоб ці зусилля були спрямовані на ефективне використання ресурсів та побудову стійкої та стійкої економіки, яка зможе забезпечити процвітання та благополуччя для всіх громадян України.

Згідно з даними системи Ukraine Support Tracker, яка відстежує масштаби міжнародної допомоги, донорами України стали 40 країн. Європейський Союз виділив майже 52 млрд євро, допомога від США сягнула 48 млрд євро. До списку країн-донорів також увійшли Велика Британія, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Китай, Японія, Норвегія, Південна Корея, Швейцарія, Тайвань, Туреччина та Індія. Від них Україна додатково отримала 13 млрд євро міжнародної допомоги.

Половину з виділених коштів становить фінансова допомога, ще третина — це військова допомога, решта — гуманітарна підтримка.

Європейський Союз став лідером у напрямі фінансової допомоги. Країни-члени ЄС та європейські інституції зобов'язались надати Україні майже 35 млрд євро на бюджетні потреби.

Згідно з даними, озвученими прем'єр-міністром України Денисом Шмигалем, в 2022 році Україна отримала від міжнародних партнерів близько 1 трлн гривень.

Таблиця 2.5. – Кількість отриманих коштів Україною від партнерів в 2022 році

Отримано коштів (млрд.)	Хто дав
-------------------------	---------

410	США
390	Країни Європейського Союзу та його інституції разом із Європейським інвестиційним банком
88	МВФ
60	Канада
35	Велика Британія
34	Світовий Банк
17	Японія
Інші суми	Інші партнери
1 трлн.	Всього

Джерело: авторська розробка на основі [22]

Завдяки міжнародній допомозі протягом року в Україні були повністю і своєчасно профінансовані соціальні витрати [22].

Це, якщо казати про загальну інформацію на 22 рік. Що стосується виділення коштів саме на міста, то ситуація тут складна. Так, деякими країнами, такими як Франція, Німеччина, США та іншими постійно виділяються кошти на підтримку українських міст. Ймовірно всі ці суми йдуть не тільки на відновлення, а й на забезпечення різноманітних міст, де склався дефіцит бюджету або зменшилось фінансування від українського уряду.

Розглянуті заходи та ініціативи щодо фінансування та відновлення України є дуже важливими для подолання наслідків війни та відновлення пошкоджених областей та інфраструктури. Отримання фінансування з різних джерел, включаючи російські репарації та заморожені валютні резерви, гранти, позики та приватні інвестиції, є важливими кроками у напрямку відновлення.

Створення онлайн-платформи United24 для залучення коштів на відновлення України є інноваційним підходом, який залучає увагу громадськості та благодійників з різних країн. Така ініціатива може значно сприяти збору необхідних коштів та підтримці відновлення.

Також важливою є підтримка від країн та міст-партнерів, які готові допомагати відновленню конкретних міст і регіонів. Це дозволяє ефективно координувати зусилля та забезпечити конкретну допомогу тим, хто її потребує найбільше.

Регіональний план відновлення також є важливим кроком у напрямку залучення міжнародної підтримки та співпраці. Цей підхід дозволяє краще враховувати потреби конкретних міст та регіонів і забезпечує ефективну реалізацію проектів з відновлення.

Усі ці ініціативи та заходи свідчать про важливість та необхідність міжнародної співпраці та підтримки для успішного відновлення України.

На конференції в Лугано презентували карту відновлення міст, а представники понад 40 країн і близько 20 міжнародних організацій схвалили Декларацію і пообіцяли підтримувати Україну. Наприклад, Франція, включно з її державними та місцевими органами влади, зосередить зусилля на допомозі Чернігівщині. Чорткову вдалося зав'язати нове партнерство з містом Безьє, яке всіляко допомагає українському партнеру. Далекий Тайвань вже зголосився надати близько 4 млн дол. для відновлення українських міст: половина грошей піде на відновлення Харкова, по 500 тис. — для Чернігова, Миколаєва, Сум і Запоріжжя.

Один з планів відновлення України — регіональний. Він передбачає, що країни-партнери, міста-побратими, або іноземні корпорації спрямовують кошти до конкретного міста чи регіону. Громади безпосередньо комунікують з іноземними колегами. Асоціація міст України та Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи підписали Декларацію про співпрацю у відновленні країни. Наприклад, Малага та Плотськ готові допомогти Житомиру, Вільнюс — Бородянці, Бонн — Ірпеню, Бергамо — Бучі, Нью-Йорк, Бостон, Нюрнберг — Харкову. Данія погодилася допомагати з відновленням Миколаєва та вже виділила кошти [23].

Основні напрямки використання інвестицій в Україні в контексті післявоєнного відновлення з урахуванням просторового планування можуть включати широкий спектр сфер та проектів для ефективного розвитку країни, такими можуть бути:

Таблиця 2.6. - Основні напрямки використання інвестицій в Україні

Інфраструктура	
Транспортна інфраструктура	Розвиток дорожньої мережі, залізниць, морських і річкових портів для поліпшення транспортної логістики.

Енергетика	Інвестиції в відновлювані джерела енергії, модернізація енергетичної інфраструктури та підвищення енергоефективності.
------------	---

Економічний розвиток	
Розвиток малих та середніх підприємств	Підтримка малих бізнесів та стимулювання інновацій.
Технологічний сектор	Інвестиції в ІТ-індустрію, високі технології та науково-дослідну роботу для зміцнення конкурентоспроможності.

Соціальні сектори	
Освіта та наука	Розвиток освітньої системи, створення умов для інновацій та наукових досліджень.
Охорона здоров'я	Модернізація медичної інфраструктури, підвищення якості медичних послуг.

Сільське господарство	
Модернізація сільськогосподарського сектору	Впровадження сучасних технологій, підтримка фермерських господарств та розвиток екологічної сільської господарської практики.

Житлово-комунальний сектор	
Будівництво та житлово-комунальна інфраструктура	Реконструкція та будівництво житла, удосконалення комунальної інфраструктури.

Екологічна безпека	
Охорона навколишнього середовища	Інвестиції в проекти зменшення викидів, використання відновлюваних джерел енергії та збереження природних ресурсів.

Регіональний розвиток	
Стимулювання розвитку регіональних економік	Підтримка ініціатив, спрямованих на розвиток окремих регіонів та міст. ⁶

Публічно-приватне партнерство (PPP)	
Залучення приватного сектору	Розвиток проектів PPP для спільної реалізації інфраструктурних та соціальних проектів.

Джерело: авторська розробка

Якщо виділити найбільш пріоритетні напрямки іноземного інвестування, то це можуть бути:

1. Розвиток інфраструктури в сучасних тенденція;
2. Розвиток транспортної інфраструктури;
3. Телекомунікації;
4. Ділова інфраструктура;
5. Побутовий сервіс та інше.

Усі ці аспекти є важливими для переходу до повноцінного ринку та масштабного розвитку міжнародної інвестиційної діяльності. Ця галузь не лише актуальна, але й досить приваблива для зарубіжних інвесторів, оскільки в ній, як правило, строки окупності початкових затрат відносно короткі та, в той же час, створюється перспективне матеріальне підґрунтя для подальшої ділової активності іноземного капіталу [24].

У великомасштабному іноземному інвестуванні зараз відчують гостру потребу й паливно-енергетичні галузі, що впродовж багатьох років несуть величезне навантаження не тільки щодо енергопостачання виробництва та соціальної сфери, але й щодо забезпечення експорту. Залучення додаткових зарубіжних інвестицій в цю галузь могло б вирішити ряд нагальних проблем:

Таблиця 2.7. – Наслідки залучення інвестицій у паливно-енергетичну галузь

1	Активізація використання існуючого виробничого потенціалу по видобуванню та переробці енергоресурсів, особливо в тих ланках, де можна в короткі строки здобути хорошу віддачу від вкладених коштів; Напрямки залучення іноземних інвестицій у вітчизняне виробництво.
2	Перехід до енергозберігаючих технологій і як наслідок – різке зниження питомих видатків палива та енергії у народному господарстві;
3	Загальна модернізація діючих і створення нових виробничих фондів і процесів на основі використання сучасної техніки та прогресивних технологій, що забезпечують стійке зростання ефективності та безпеки виробництва, а також докорінне поліпшення умов праці;
4	Зниження негативного впливу металургійного та нафтохімічного комплексів на навколишнє середовище на основі застосування екологічно чистих технологічних процесів у виробництві, транспортуванні та споживанні енергоресурсів.

Джерело: авторська розробка на основі [25]

Виходячи з цього, можна сказати, що прямі іноземні інвестиції можуть відігравати ключову роль у відновленні економіки та розвитку України. Зокрема, їх можна використовувати для реконструкції агропромислового комплексу,

впровадження новітніх технологій у сільському господарстві та зменшення впливу на навколишнє середовище.

Крім того, інвестиції можуть сприяти розвитку паливно-енергетичного сектору, зокрема, впровадженню енергоефективних технологій та покращенню екологічної стійкості. Це дозволить забезпечити енергетичну безпеку та знизити залежність від імпорту енергоносіїв.

Крім того, іноземні інвестиції можуть бути спрямовані на розвиток інфраструктури, що є важливим чинником для приваблення подальших інвестицій та забезпечення сталого розвитку. Відновлення та розвиток інфраструктури, такої як транспортна мережа, енергетичні мережі та комунікації, сприятиме економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності України на міжнародному ринку.

Отже, прямі іноземні інвестиції можуть стати важливим каталізатором для розвитку різних галузей економіки України, сприяючи виходу з кризового стану та забезпечуючи стале соціально-економічне зростання [25].

Ухваленим уже під час повномасштабної війни Законом України від 9 липня 2022 р. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій», до завдань державної регіональної політики інтегровано завдання відновлення регіонів і територій, що постраждали внаслідок збройної агресії проти України. До принципів державної регіональної політики додано принцип інтегрованого розвитку – як «поєднання галузевого та територіального підходів для розвитку територіальної громади та/або регіону, що забезпечує соціально-економічний та культурний розвиток територій». Закон уточнює перелік функціональних типів територій, які визначаються з метою запровадження органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування спеціальних механізмів та інструментів:

1) території відновлення – «мікрорегіони, територіальні громади, на території яких відбувалися бойові дії та/або які були тимчасово окуповані, та/або території яких зазнали руйнувань об'єктів критичної інфраструктури, соціальної інфраструктури, об'єктів житлового фонду внаслідок ведення бойових дій, а також

які характеризуються різким погіршенням рівня соціально-економічного розвитку та значним переміщенням населення до інших регіонів та/або інших держав»;

2) регіональні полюси зростання – «мікрорегіони, територіальні громади, що характеризуються значно кращими географічними, демографічними, соціально-економічними показниками розвитку порівняно з іншими подібними територіями регіону, та зростання яких позитивно впливає на суміжні території, регіон та/або державу в цілому»;

3) території з особливими умовами для розвитку – «макрорегіони, мікрорегіони, територіальні громади, рівень соціально-економічного розвитку яких є низьким, або на яких існують природні, демографічні, міжнародні, безпекові чи інші об'єктивні обмеження щодо використання потенціалу території для розвитку», при цьому можуть визначатися окремі функціональні типи таких територій з метою застосування диференційованих заходів підтримки їх розвитку;

4) території сталого розвитку – «самодостатні мікрорегіони, територіальні громади з наявним соціально-економічним потенціалом територій та спроможні до збалансованого розвитку в економічній, соціальній та екологічній сферах».

Стосовно відновлення, в Україні визначено п'ять пріоритетів для першочергового етапу, а саме: відновлення енергетичної інфраструктури, гуманітарне розмінування, відбудова житла, критичної та соціальної інфраструктури, підтримка малого та середнього бізнесу. Практичне значення запровадження територіальної диференціації регуляторних та стимулюючих механізмів полягає у можливостях:

Таблиця 2.8. – Можливості при запровадженні територіальної диференціації

1	Ставити та впроваджувати специфічні локальні цілі;
2	Створювати оптимальні умови для доступу до ресурсів територій;
3	Формувати адекватні компенсатори браку (через нерівномірний просторовий розподіл) ресурсів;
4	Сприяти залученню до територій додаткових людських, матеріальних та фінансових ресурсів;
5	Застосовувати компенсатори екзогенних негативних чинників, насамперед – безпекової (воєнної) природи;
6	Впроваджувати тимчасові механізми вирівнювання диспропорційності ринкових умов, пов'язаних з додатковими витратами ведення бізнесу та проживання на певних територіях;

7	Оптимізувати дію мультиплікуючих чинників (рушіїв) розвитку територій.
---	--

Джерело: авторська розробка

Важливим є створення чітких та прозорих організаційних механізмів розроблення та впровадження територіально-орієнтованих механізмів, які впливають на умови розвитку територій.

Приклади допомоги, що сумісна із внутрішнім ринком. Такою є допомога:

Таблиця 2.9. – Приклади допомоги

1	Соціального характеру, котра надається окремим споживачам, за умови, що така допомога надається без дискримінації, пов'язаної з походженням відповідної продукції;
2	У відшкодуванні збитків, заподіяних стихійними лихами або надзвичайними подіями;
3	Що надається економіці певних районів Федеративної Республіки Німеччина, що постраждали від поділу Німеччини.

Джерело: авторська розробка

Також сумісною із внутрішнім ринком може вважатися допомога для сприяння:

Таблиця 2.10. – Приклади допомоги для сприяння чогось

1	Економічному розвитку районів, де рівень життя є надзвичайно низьким, або де існує серйозна неповна зайнятість;
2	Виконанню важливого проекту спільного європейського інтересу, або для усунення серйозних порушень в економіці держави-члена;
3	Розвитку певної економічної діяльності, або певних економічних сфер, коли така допомога не впливає негативно на умови торгівлі в такій мірі, що суперечить загальним інтересам;
4	Культурі та збереженню спадщини, коли така допомога не впливає на умови торгівлі та конкуренцію в Союзі в такій мірі, що суперечить загальним інтересам;
5	Інші категорії допомоги, які можуть бути визначені рішенням Ради на пропозицію Комісії.

Джерело: авторська розробка

Повоєнна відбудова міст, селищ і сіл потребує пошуку доречних й економічно ефективних заходів та інструментів, які сприятимуть залученню інвестицій. Такі заходи мають бути вжиті на рівні як держави, так і окремих регіонів та територіальних громад. Завершення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади у 2020 р. надало громадам ширші можливості до використання різних підходів щодо оновлення господарства, розроблення різних сценаріїв відбудови. У цьому контексті важливе застосування ТОМ стимулювання інвестиційної діяльності, які додадуть стимулів активізації розвитку населених пунктів. Варто наголосити, що активна роль територіальних

громад у процесах відновлення жодним чином не заперечує і не суперечить провадженню магістральних централізованих проєктів відбудови, які формуються та адмініструються на загальнодержавному рівні. Такі проєкти мають стосуватися насамперед відновлення інфраструктурних об'єктів, які впливають на низку регіонів, забезпечують комунікації на загальнонаціональному рівні, спрямовані на створення чи відбудову потужних виробничих комплексів тощо. Проте у відновленні місцевої інфраструктури та місцевої економіки роль громад має бути визначальною, оскільки оптимізуватиме цілі, пріоритети, послідовність відбудови, мобілізацію ресурсів громади. Більше того, як свідчить міжнародна практика, реалізація магістральних загальнонаціональних проєктів відбувається ефективніше та має значно більший мультиплікуючий ефект для економіки у разі її доповнення комплементарними проєктами на місцевому рівні. Відтак реалізація ТОМ має бути синхронізована з втіленням таких проєктів.

Разом із тим, відповідно до статей 113 та 16 закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій»⁸¹ від 09.07.2022 р. № 2389-IX місцеві ради затверджують плани відновлення та розвитку територіальних громад, а «план відновлення та розвитку регіонів включає регіональні плани відновлення та розвитку, а також окремі заходи і проєкти регіонального розвитку та/або проєкти місцевого розвитку територіальних громад». Отже, місцеві ради уповноважені розробляти заходи та проєкти для відновлення, тому повинні бути озброєні належним інструментарієм для реалізації таких проєктів. Як бачимо, важливо повноцінно використовувати та розширювати можливості органів місцевого самоврядування щодо запровадження ТОМ, забезпечення їх реалізації.

Таким чином залучення до відновлення України концепції територіально орієнтованих механізмів дасть змогу краще використати майбутні інвестиції з правильним розподілом їх та покращити систему децентралізації, розширивши повноваження та співпрацю органів місцевого самоврядування [26].

На одному з виступів щодо залучення інвестицій та привернення уваги інвесторів, Президент України Володимир Зеленський визначив усі переваги та можливості у залучення інвестицій в Україну. Основними тезами з того виступу є:

1. Наявність великої кількості різних кваліфікованих фахівців;
2. Безмитний доступ до європейських ринків;
3. Розвиток України у напрямку цифровізації;
4. Потенціал у сфері ІТ, сприятливе законодавство та інноваційні підходи у сфері;
5. Стійкість українських інституцій у складні часи;
6. Великий потенціал у агро-промисловому секторі;
7. Велика кількість природних ресурсів;
8. Надання спеціальних і сприятливих умов для створення та розміщення індустріальних парків;
9. Розвиток зелених технологій та зеленої енергетики;
10. Післявоєнна відбудова як масштабний багатопрофільний проект та поле дій для інвестицій та інвесторів [27].

Висновки до Розділу 2

Висновки до 2.1.

Що стосується закордонного досвіду у розрізі залучення інвестицій, враховуючи українську ситуацію, то можна сказати, що наявний досвід є недостатнім, оскільки змінилися умови, час та ситуація зовсім інша. Якщо брати досвід використання та залучення, то лише певні елементи, враховуючи сучасні тенденції та особливості.

Висновки до 2.2.

Інвестиційні та відновлювальні програми мають великий вплив у становленні економічного та соціального потенціалу міст, навіть не враховуючи їх пошкодження. Що стосується України, то такі програми здатні повернути нормальне життя до тих міст, де ці програми будуть якісно та ефективно впроваджуватися.

Висновки до 2.3.

Залучення інвестиційних та відновлювальних програм повинно відбуватися вже зараз, це пришвидшить процес післявоєнної відбудови. Треба розуміти, що такі програми повинні бути максимально продуманими та детальними, враховувати всі особливості й наслідки від їх впровадження.

РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОСТОРОВОГО ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКУ МІСТА БУЧА

3.1. Вплив військових дій на місто Буча та Бучанську ТГ

Детальний аналіз впливу бойових дій на певну місцевість, в нашому випадку – аналіз міста Бучі та Бучанської ТГ, дасть нам змогу краще зрозуміти з чого потрібно починати відновлювальні роботи або на чому в першу чергу зосередити увагу, також, це допоможе у створенні планів щодо подальшої долі цих територій у контексті доцільності відновлення або створення чогось нового, в залежності від поточної ситуації.

Щоб провести подібний комплексний аналіз, треба використовувати всі наявні методи та засоби для цього. Важливим елементом цього є залучення різного роду спеціалістів, як іноземних, так і вітчизняних, оскільки професіоналізм іноземців в деяких аспектах є доволі великим, але вони не мають, в більшості своєму, досвіду роботи щодо відновлення, наші знають особливості певних територій та населення, що проживає або проживало на них.

Варто зазначити, що використання просторового планування у програмі відновлення є не тільки новаторським, а й перспективним, оскільки за допомогою цього можна охопити великі площі, над якими й будуть здійснюватися всі ці відновлювальні роботи.

Якщо казати, про вплив військових дій, то аналіз цього повинен включати всі аспекти цієї проблеми, тобто, без соціальної складової неможливий аналіз економічної, оскільки все взаємопов'язано.

Згідно аналітичних досліджень, які були проведені різними громадськими організаціями, фондами та експертами, загальна картина збитків на 2022 рік виглядала приблизно так:

Під час окупація та бойові дії у м. Буча на Київщині призвели до суттєвих руйнувань інфраструктури міста, які експерти KSE Institute [28] та проекту RebuildUA [29] оцінюють у понад 5 млрд грн (\$191 млн).

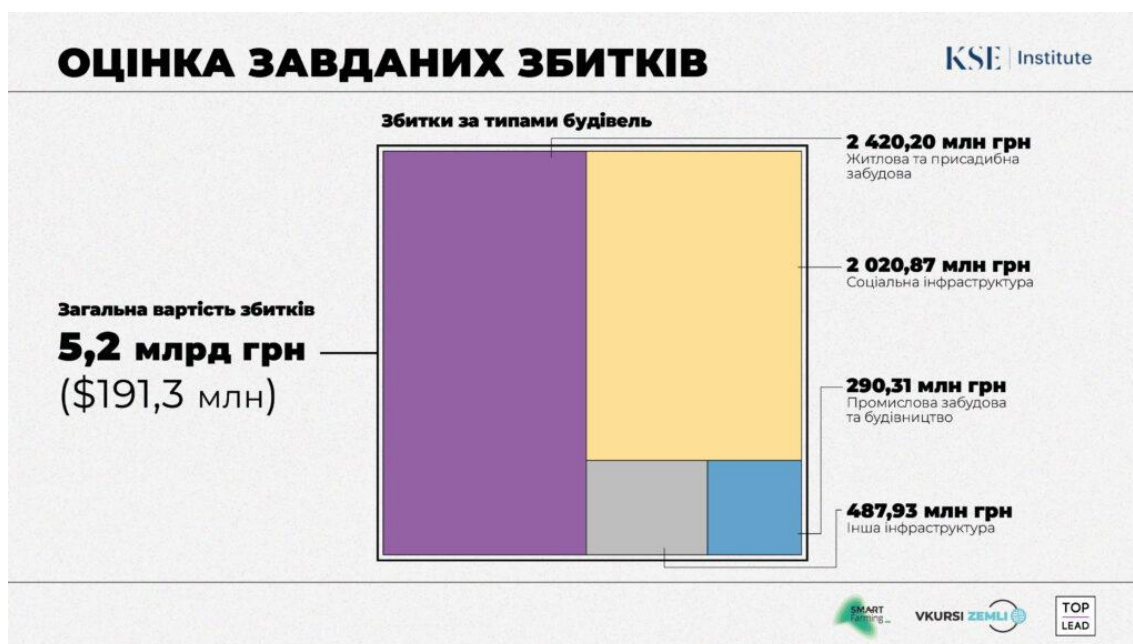

Рисунок 3 – Оцінка завданих збитків Бучі

Джерело: використано матеріали [28]

Місто Буча втратила знищеними або пошкодженими велику кількість будинків. За офіційними підрахунками, було пошкоджено 1/10 всіх будівель, 2514 із 20254, 305 було знищено повністю або зазнали настільки сильних руйнувань, що потрібно будувати з нуля. Згідно офіційних даних, майже 90% усіх пошкоджених або знищених належать до об'єктів житлового фонду. З них за типами:

- Висотні (122);
- Приватні (860);
- Таунхауси та дуплекси (149).

Загальна площа пошкодженого або знищеного житлового фонду складає 1-82 тис кв.м. Згідно оцінок ГО «Урбанина», збитки від руйнувань були завдані 28897 мешканцям [30].

Нижче ми можемо побачити карти руйнувань за типами, особливостями та іншими параметрами.

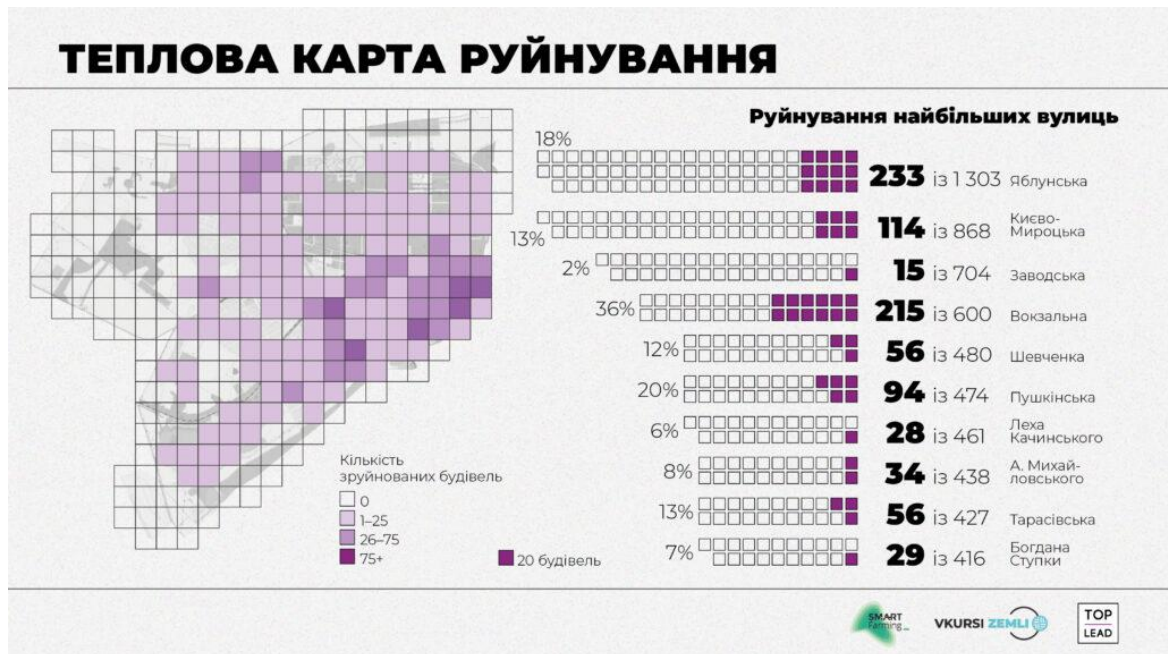

Рисунок 4 – Теплова карта руйнувань Бучі

Джерело: використано матеріали [28]

Рисунок 5 – Руйнування багатоквартирних будинків Бучі

Джерело: використано матеріали [28]

Згідно інформації, найбільше постраждали такі вулиці міста:

- Вокзальна (36%);
- Пушкінська (20%);
- Яблунська (18%).

На другому місці за рівнем пошкоджень соціальна інфраструктура міста: пошкоджено 26 освітніх будівлі із 67, 20 готелів та 1 спортивний заклад. Сумарна шкода соціальній інфраструктурі Бучі складає понад 2 млрд грн (\$74 млн).

Що стосується збитків промисловості, то ситуація виглядає наступним чином: збитки сягають більше 290 млн грн (10,6 млн \$). Шкоди зазнали:

- Будівельні об'єкти (59);
- Промислові споруди (39);
- Склади (5).

Рисунок 6 – Загальні масштаби руйнувань у Бучі

Джерело: використано матеріали [28]

За даними, які зібрав Центр розвитку інновацій (Vkursi Hromada) [31], до початку війни у місті налічувалося 4672 суб'єкти господарської діяльності. За офіційними даними, тільки 22 з них експортували продукції на суму понад 300 млн грн (за даними 2020 року).

Критичні наслідки для місцевого населення мало руйнування енергетичних підстанцій, котелень та водонапірних станцій. Збитки, завдані цим категоріям будівель, оцінюють у 488 млн грн (\$17,9 млн), інформація на 2022 рік [32].

Якщо аналізувати більш свіжу інформацію, яка була зібрана представниками влади або різних організацій у 2022-2024рр., то загальна картина виглядає приблизно так:

З 5,08 млрд грн загальної суми збитків інфраструктури майже половину складають збитки завдані житловому фонду – 2.4 млрд грн, з яких через руйнування багатоквартирних будинків – 1.6 млрд грн та майже 679 млн грн – приватних будинків. Загалом у Бучі зруйновано та пошкоджено 861 приватний будинок, 122 багатоквартирні будинки, 875 господарських будівель, 149 таунхаусів, 202 гаражі та 35 теплиць. Загальна площа постраждалих житлових будинків – понад 1 млн м².

Збитки, завдані соціальній інфраструктурі міста, складають понад 2 млрд грн. Через війну у Бучі зруйновано та пошкоджено, зокрема, 26 освітніх закладів, 20 готелів та закладів рекреації, 5 культурних та релігійних закладів, 3 офіси та конференц-центри та 1 спортивний заклад. Найбільшу суму збитків з-поміж усіх пошкоджених та зруйнованих об'єктів соціальної інфраструктури завдано комерційним об'єктам – 1.8 млрд грн та об'єктам сфери освіти – на 152,4 млн грн.

Через руйнування об'єктів промислової інфраструктури у Бучі місто втратило понад 290 млн грн. З-поміж 127 зруйнованих та пошкоджених об'єктів промисловості – 39 промислових будівель, 24 господарські споруди та 5 складів.

Ще 487,9 млн грн збитків завдано Бучі внаслідок пошкоджень та руйнувань інфраструктури енергетики та житлово-комунальної сфери [33].

Незважаючи на завдані збитки та інші негаразди, які отримала Буча та Бучанська громада, протягом 2022-2024 рр. більшість цих проблем було вирішено та наявну соціально-економічну ситуацію на 2024 рік можна назвати відносно стабільною, деякі показники, навіть, досягли довоєнного рівня, враховуючи нинішню ситуацію, яка склалася в Україні, можна сказати, що відновлення пішло на користь.

Таблиця 3.1. - Суб'єкти господарської діяльності Бучі на 2023 рік

Суб'єкти господарської діяльності (СГД) на 2023 рік	
Зареєстровано	7160
Припинено	4761
В стані припинення	174

Зареєстровано, свідоцтво не дійсне	92
Скасовано	19
Порушено справу про банкрутство	2
Порушено справу про банкрутство (санация)	1
Не визначено	0

Джерело: розроблено автором на основі [34]

На таблиці вище, ми можемо бачити кількість суб'єктів господарської діяльності у місті Буча на 2023 рік, можна сказати, що кількість зареєстрованих майже в 2 рази перевищує припинених, що водночас є позитивним фактом, оскільки діючих більше, чим недіючих, але така кількість припинених може казати про певні проблеми в економічній складовій, можливо, через військові дії та окупацію частина припинила свою діяльність.

Якщо казати про бюджет та платників, то ситуація протягом 2021-2023 років є такою:

Таблиця 3.2. – Кількість платників, платежів, отриманих коштів до бюджету Бучі у 2021-2023рр.

Рік	Кількість платників	Кількість платежів	Отримано коштів після розмежування, грн	Отримано коштів до розмежування, грн
2021	19883	94285	1117898134,01 (83,47%)	1339281011,33
2022	11347	58558	786579907,35 (79,52%)	989141939,22
2023	15103	66566	875061521,55 (63,18%)	1385070705,58

Джерело: розроблено автором на основі [34]

За наявною статистичною інформацією, яка подана вище, можна зробити висновки, що у 2022 році (початок повномасштабного вторгнення), кількість платників та здійснених ними платежів знизилась майже вдвоє у порівнянні з 2019 роком. На 2023 рік ситуація по платниках стала кращою та їх кількість зросла майже в половину по відношенню до 22 року, але кількість платежів зросла лише на невеликий відсоток і все одно кількість платежів у порівнянні з 2021 роком є меншою майже у 1.5 рази.

Ситуація з отриманими коштами від платників та їх платежів з 2021 показує спад, розмежування забирає з кожним роком все більше коштів, у 2023 році це майже третина отриманих коштів.

У висновку варто зазначити, що ситуація з платниками податків та їх платежами є доволі складною, оскільки внаслідок військових дій відбувся їх різкий спад, а після відносної стабілізації ситуації в регіоні, незважаючи на відносне збільшення в порівнянні з 2022 роком, кількість платежів не сильно зросла. Кількість отриманих коштів у 2023 році хоч і стала в довоєнних межах, але після розмежування отримала менше, ніж в складний період 2022 року [34].

3.2. Інвестиційні та відновлювальні програми міста Бучі для удосконалення просторового планування

Створення певних програм інвестиційного або відновлювального характеру в контексті просторового планування на території, яка постраждала від військових дій є важливим етапом комплексного відновлення цих територій з осучасненням їх.

Система просторового планування, у цьому випадку, відіграє ключову роль, оскільки завдяки їй ми можемо цілісно сформулювати план дій щодо відновлення з урахуванням всіх особливостей певної місцевості, таких як:

- Склад та розміщення населення;
- Цільове призначення земель, які підпадають під відновлення;
- Доцільність відновлення певних об'єктів;
- Доцільність інвестування;

Якщо розглядати місто Буча для впровадження інвестиційних та відновлювальних програм, треба розуміти, що починаючи з 2022 року, моменту звільнення, почалася розробка програми відновлення та станом на 2024 рік, місто майже досягло свого довоєнного вигляду у кількості цілих об'єктів, невідновленими залишаються певні будинки в приватному секторі та невелика кількість інших об'єктів, ступінь пошкоджень яких є різним. Враховуючи це, я можу зробити висновок, що станом на зараз, весна/початок літа 2024 року, місто Буча є майже відновленим, певні відновлювальні роботи ще тривають, але у порівнянні з початком цих робіт, нинішній відсоток є незначним.

Наразі міська влада націлена в першу чергу на залучення інвестицій під приводом відновлення, а в більшості своєму – покращення існуючого стану міста, оскільки майже всі постраждалі раніше об'єкти були відновлені або роботи ідуть. Така тактика є доволі вдалою, оскільки можна повністю провести реконструкцію якоїсь будівлі під приводом того, що вона пошкоджена та потребує капітального ремонту та відновлення, хоча там можуть бути лише вибиті вікна або посічені осколками стіни, але цей об'єкт все одно йде як постраждалий, таким він і є, що дає змогу залучити на нього кошти інвесторів, фондів або цільових програм.

Для удосконалення просторового планування міста Буча у розрізі різних програм, потрібно проаналізувати ці самі програми, яких є доволі багато, оскільки багато різних організацій, країн і фондів зацікавилися цим містом після страшних подій, які набули розголосу після деокупації.

Відновлювальні програми в більшості своєму складаються з проєктів відновлення інфраструктури, зазвичай це житлові будинки, навчальні заклади, різна соціальна інфраструктура.

Згідно даними звіту RebuildUA [35] на момент деокупації у Бучі було пошкоджено 2 514 будівель, ще 185 будівель повністю зруйновано. Сукупні збитки оцінили у 5,2 млрд грн., і ця сума ще може зрости.

Одному виданню [36] Бучанська міська рада повідомила, що наразі роботи тривають у 18 висотних будівлях. Роботу виконують 11 підрядних організацій. Ще 25 багатоквартирних житлових будинків подано на відбудову за фінансування з Фонду ліквідації наслідків збройної агресії на 2024 рік й ще 64 багатоквартирні будинки лише чекають на своє відновлення. Приватний сектор та окремі квартири відновлюються по програмі “єВідновлення” шляхом надання компенсацій за пошкоджене та знищене майно. 1636 заяв – стільки було подано з Бучі на компенсацію за ремонтні роботи у пошкоджених домівках. Усього, надано компенсацій на суму 117,202 млн грн. Щодо знищеного майна, то 196 заяв на компенсацію у вигляді житлових сертифікатів було подано мешканцями Бучі, 157 – прийнято комісією. Станом на 5 лютого 2024 року за даними міськради задоволено 31 заяву про надання компенсацій на суму 99,581 млн. грн.

Рисунок 7 – Стан відновлення Бучі у % на 2023 рік

Джерело: розроблено автором на основі [36]

Протягом 2023 року місто активно отримувало фінансову допомогу від держави та міжнародних партнерів.

Серед країн, які надавали фінансову допомогу та здійснювали інвестиції у відновлення є:

Таблиця 3.3. – Список країн, які вкладали кошти у відновлення

Країна	Вигляд допомоги
США	США активно надають фінансову та гуманітарну допомогу Україні, включаючи Бучу, зокрема через агентства, як-от USAID.
Південна Корея	Збільшила свою фінансову допомогу Україні, плануючи виділити майже 400 мільйонів доларів у 2024 році, кошти йдуть на відновлення [37].
Німеччина	Надання фінансової підтримки через різні програми та фонди, включаючи використання заморожених російських активів для допомоги Україні [38].
Тайвань	Спрямовує кошти на відновлення та створення соціальної інфраструктури.
Угорщина	Надання коштів на відновлення та покращення зруйнованого або пошкодженого житла.
Японія	Виділила багатомільярдну допомогу Україні, зокрема на відбудову зруйнованих міст [39].

Джерело: розроблено автором на основі слів адміністрації міста та на основі [37-39]

Згідно повідомлень мера міста Бучі Анатолія Федорука, в одній із соціальних мереж [40], станом на травень 2023 року, сума виділених на відновлення коштів становить 600 мільйонів гривень. Чи всі кошти підуть саме на відновлення, чи щось з цього виділять на інші програми – наразі невідомо.

Також, згідно даних ЗМІ [41], Буча отримувала допомогу від благодійних фондів на відновлення пошкоджених закладів освіти і будинків.

Також, треба сказати, що у процес відновлення зусилля докладає також Україна у вигляді державних програм, благодійних фондів та іншими зусиллями. Прикладами цього можуть слугувати:

1. Фонд Олени Зеленської;
2. Фонд "Повернись живим";
3. Український культурний фонд (УКФ);
4. Міжнародний фонд "Відродження";
5. Фонд Ріната Ахметова ;
6. Українська соціальна програма (УСП);
7. Фонд "Карітас України";
8. Фонд "Громадянський рух "Чесно";
9. Фонд "Разом до життя".

Якщо казати конкретно про відновлення та інвестування до Бучі, то цим займаються такі організації:

1. Фонд ліквідації наслідків збройної агресії – цільовий фонд, створений для фінансування відновлення пошкоджених та зруйнованих об'єктів інфраструктури та житла. На даний момент з фонду виділено 4,4 мільярда гривень на компенсації через програму «Відновлення» [42].

2. Фонд відновлення майна та зруйнованої інфраструктури – один з урядових фондів, який акумулює кошти для відновлення інфраструктури, підтримки малого та середнього бізнесу, та трансформації економіки [43].

3. Інститут аналітики та адвокації у співпраці з Агентством США з міжнародного розвитку (USAID) – організація, що займається моніторингом та

аналізом відбудовчих проєктів, наданням технічної підтримки та розробкою рекомендацій для ефективного використання міжнародної допомоги [44].

4. Програма «Відновлення» – урядова програма, яка надає фінансову допомогу для дрібних та капітальних ремонтів зруйнованого житла. Програма має декілька етапів виплат, охоплюючи як дрібні ремонти, так і повністю зруйноване житло [45].

5. Програми ЄС для України – включають широкий спектр програм фінансової підтримки, які стали доступними після отримання Україною статусу кандидата на членство в ЄС. Ці програми спрямовані на відновлення та розвиток інфраструктури, підтримку місцевого та регіонального розвитку [46].

6. Фонд відновлення та розвитку Бучі - створений місцевою владою для збору коштів та координації відновлювальних робіт у місті.

7. Фонд “Бучанська громада” - місцевий фонд, який займається підтримкою соціальних, економічних та інфраструктурних проєктів у Бучі.

Враховуючи вищезазначену інформацію можна сказати, що місто Буча не є полишеним, різні організації в Україні та поза її межами піклуються про її вигляд та стан у контексті відновлення та відбудови.

Цікавим проєктом щодо відновлення інфраструктури та громадського простору у Бучі, є проєкт студентів Пенсильванського університету (США). Мені достовірно невідомо з яких причин ці студенти виявили бажання розробити проєкт, більше як план розвитку, але він все таки існує.

Що стосується більшості подібних проєктів, то треба розуміти, що більшість іноземних пропозицій або планів щодо відновлення українських міст є доволі часто відірваними від реальності, оскільки люди не розуміють ситуацію, проєкти нагадують футуристичні картини або містять недоцільні об’єкти. Прикладом такого є проєкти щодо відновлення Харкова, де іноземці пропонували побудувати висотки в центрі міста чи створити якісь центри або дорожні розв’язки, але все це ніякого відношення до відновлення не мало, оскільки обиралася непошкоджена територія. Подібні сумнівні плани створюють також наші співвітчизники. Таким є проєкт відновлення/ будівництва з нуля міста Бахмут, де запропонували будувати

смарт квартири у малоповерхових будинках при відбудові міста, але тут вже виступає некомпетентність та бажання показати себе.

Що стосується проекту американських студентів, то незважаючи на його проблеми, він є чудовим прикладом створення громадського простору просторового планування у контексті відновлення.

Основними елементами цього проекту є такі цікаві аспекти:

- Створення пішохідних зон у парках і скверах;
- Збільшення кількості велодоріжок у місті;
- Покращення наявної інфраструктури;
- Створення рекреаційних зон.

Цей проект показує як може виглядати сучасне українське місто при правильному підході до міського планування у розрізі просторового планування.

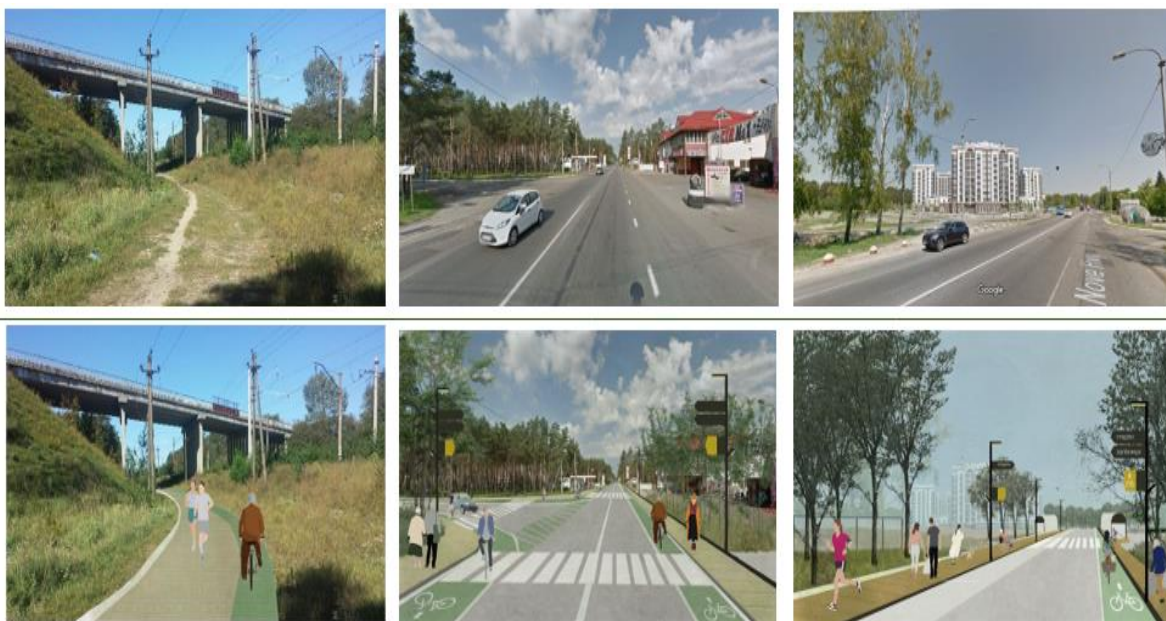

Рисунок 8 – Візуалізація одного з елементів проекту-бачення

Джерело: розроблено автором

На зображенні вище ми можемо побачити бачення щодо покращення дорожньої інфраструктури.

У висновку хотів би зазначити, що нині більшість проектів щодо відновлення стосується житлової та соціальної інфраструктури, відбудова здійснюється не тільки за кошти уряду України, а також за кошти різних іноземних фондів, країн та організацій. Якщо казати про іноземні інвестиції певних фізичних або юридичних

осіб, то наразі ситуація з цим є доволі складною, оскільки більшість іноземців вагаються вкладати кошти у створення різних підприємств через невпевненість у нинішній економічно-політичній ситуації в Україні. Не допомагає навіть створення відносно комфортних умов для ведення бізнесу, які були запропоновані місцевою владою. Ситуація з вітчизняними інвесторами виглядає трохи краще, оскільки є проекти щодо розвитку наявного технологічного парку, створення різноманітних виробництв. Але, такі проекти є невеликими, можливо після завершення війни, враховуючи вигідне географічне положення міста, відбудеться приплив інвестицій у створення робочих місць.

Що стосується просторового планування, то наявність інвестиційних та відновлювальних програм та їх активне та правильне впровадження тільки покращує його, роблячи місто комфортним для проживання.

3.3. Напрямки та заходи щодо удосконалення просторового планування міста

Буча

В умовах світової глобалізації, зростання ролі міст по всьому світу та стрімкої і неупинної урбанізації, просторове планування з кожним роком стає все важливішим і необхідним у житті міських громадян.

Враховуючи це, треба розуміти, що і просторове планування змінюється під впливом всіх цих факторів. Якщо ще 10 років тому в Україні просторове планування використовувалося в сільському господарстві та інших сферах, пов'язаних з землекористуванням, то нині, вже декілька років воно використовується у розрізі міст та їх відновлення.

Але, в нинішніх умовах просторове планування потребує змін, вони повинні удосконалити його, відповідно до сучасних викликів та тенденцій, що присутні в Україні та світі в цілому.

Задля удосконалення цієї важливої, але розгалуженої системи, потрібно запровадити багато нововведень та змін. Для кращого розуміння цього, пропоную розглянути удосконалення на просторового планування на прикладі Бучі, запропонувавши певні програми та заходи:

Інтеграція сучасних технологій, яка включає такі складові:

1.1 Масове впровадження геоінформаційних систем (ГІС), що в свою чергу дасть змогу ефективніше управляти міськими ресурсами, також це його можна використовувати для моніторингу та аналізу використання земельних ресурсів, планування інфраструктури та контролю за станом забудови;

2.1 Впровадження технології Smart City для покращення комунальних послуг, управління транспортом, енергозбереження та забезпечення безпеки, Застосування датчиків та IoT (Internet of Things) для моніторингу стану навколишнього середовища, дорожнього руху та інфраструктури.

Розробка комплексних планів розвитку:

1.1 Генеральний план міста (оновлення та вдосконалення генерального плану міста з урахуванням сучасних потреб та перспектив розвитку, включення в генеральний план заходів щодо захисту довкілля, розвитку зелених зон та громадських просторів);

2.1 Стратегічний план розвитку (створення довгострокової стратегії розвитку міста, яка враховує соціально-економічні, екологічні та культурні аспекти, залучення громадськості до процесу розробки стратегії через громадські слухання, народні ради та консультації).

Покращення транспортної інфраструктури:

1.1 Розвиток громадського транспорту (вдосконалення мережі громадського транспорту, збільшення кількості маршрутів та покращення якості обслуговування, оновлення комунального транспорту, впровадження електротранспорту та інших екологічно чистих видів транспорту);

2.1 Альтернативні види транспорту (розвиток інфраструктури для велосипедистів та пішоходів (велодоріжки, пішохідні зони, парки), підтримка каршерінгу та спільного використання транспортних засобів).

4. Урбаністичний дизайн та благоустрій:

1.1 Розвиток зелених зон (створення нових парків, скверів, зелених зон та їх інтеграція в міську структуру, збереження та збільшення лісових масивів, озеленення вулиць та дворів);

2.1 Архітектурне планування (забезпечення гармонійного архітектурного вигляду міста з урахуванням історичних та культурних особливостей, підтримка розвитку сучасної архітектури, що відповідає потребам мешканців).

5. Соціально-економічний розвиток:

1.1 Розвиток соціальної інфраструктури (будівництво нових шкіл, дитячих садків, медичних установ та спортивних об'єктів або покращення чи відновлення існуючих);

2.1 Створення нових робочих місць (залучення інвестицій у місто, підтримка малого та середнього бізнесу, створення умов для ведення бізнесу, розвиток промислових зон та технологічних парків).

6. Екологічна стійкість:

1.1 Управління відходами (впровадження сучасних систем збору та переробки відходів, популяризація роздільного збору сміття та екологічної свідомості серед населення);

2.1 Енергозбереження (впровадження енергоефективних технологій у будівництві та комунальному господарстві, використання відновлюваних джерел енергії).

7. Громадська участь та співпраця:

1.1 Громадські консультації (проведення регулярних громадських слухань та консультацій щодо ключових питань розвитку міста, активна взаємодія з громадськими організаціями та ініціативними групами мешканців);

2.1 Прозорість та підзвітність (забезпечення прозорості процесів планування та прийняття рішень, публікація звітів та відкритих даних про стан реалізації міських програм).

Ці напрямки та заходи, теоретично зможуть покращити просторове планування в Бучі та Україні загалом. Але, це можливо лише при комплексному використанні та впровадженні більшості цих заходів, також важливим фактором є сприяння з боку місцевої влади та населення.

Висновки до Розділу 3

Висновки до 3.1.

Вплив військових дій на місто Бучу не був настільки значний, як на більшість міст Східної України, проте він все таки був. Якщо аналізувати втрати міста в економічному плані, руйнування, пошкодження, то втрати склали лише 1/10 всього міста, що не є так багато, але цього дуло достатньо для привернення уваги іноземної спільноти до проблем міста, це стало свого роду початком механізму відновлення.

Висновки до 3.2.

Наразі спостерігається створення та впровадження відновлювальних програм, які в більшості стосуються відновлення невеликої кількості житла, відновлення соціальних об'єктів, процес цього йде. Що стосується інвестицій, то є певна кількість вітчизняних компаній, які розглядають Бучу в якості місця для інвестування, але поки що видимих результатів майже немає. Якщо казати про іноземних, то їх немає, в більшості своєму їх інвестиції – це кошти на відновлення або створення чогось нового на базі знищеного.

Висновки до 3.3.

Запропоновані мною та заходи щодо удосконалення просторового планування на прикладі Бучі, можуть бути ефективними лише при правильному використанні, при умілому керівництві та бажанні щось змінити. Ці заходи можуть стосуватися не тільки Бучі, а й інших міст, але умови, при яких вони можуть бути ефективними, залишаються такими ж.

ВИСНОВОК

На сьогоднішньому складному етапі існування українських міст, просторове планування є системою, яка при правильному використанні та впровадженні її програм здатна змінити нинішню урбаністичну систему України.

На прикладі мого дослідження можна побачити становлення просторового планування від допоміжної системи у сільському господарстві та землевпорядкуванні до важливої на сьогоднішній день складової відновлення та інвестування у повоєнний період України. Це може свідчити про те, що Україна поступово йде у напрямку здійснення своєї мрії щодо кращого майбутнього, оскільки, на мою думку, просторове планування є одним із елементів створення цього щасливого майбутнього.

Що стосується інвестиційних та відновлювальних програм у контексті удосконалення просторового планування, то потрібно зазначити, що жодна програма, яка б вона не була не може удосконалити просторове планування без активної участі людини зі всіх сторін. Ми можемо спостерігати, що воно є комплексною системою, в основі якого є людина та її взаємодія.

Дослідження, що стосувалося удосконалення просторового планування розвитку міст з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм на прикладі міста Буча, показало, що у місті Буча дійсно є такі програми та вони впроваджуються із застосуванням сучасних систем та технологій, прикладом може бути використання програм ArcGIS, QGIS, Smart City та інших, за допомогою яких відбувається взаємодія з цією системою.

У висновку, хотілося би зазначити, що саме зараз, на сучасному етапі історії України, потрібно більш активно впроваджувати просторове планування, розширювати та покращувати цю систему додаючи їй чогось нового для України. Закордонний досвід у цій сфері зможе покращити та впровадити це на всіх рівнях.

Також, варто зазначити, що для досягнення мети моєї роботи, а саме, удосконалити просторове планування розвитку міст з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм (на прикладі міста Буча), були виконані такі завдання у кожному підрозділі роботи:

1. Розкрито категоріально-понятійний апарат просторового планування, його зміст, сутність, сфери застосування. Також було досліджено його вплив у контексті повоєнного відновлення.

2. Розкрито категоріально-понятійний апарат інвестиційної діяльності, з'ясовано яке відношення воно має до просторового планування. Проаналізовано, які види інвестицій та хто з інвесторів може бути залученим до відбудови.

3. Проаналізовано, що собою являє відновлення та яке воно має відношення до просторового планування.

4. Досліджено на прикладі закордонного досвіду реалізації інвестиційних та відновлювальних програм для розвитку міст. Виявлено, які програми найкраще зможуть підійти до впровадження тут, також, було визначено та сформовано програми, на основі існуючих.

5. Проаналізовано вплив інвестиційні та відновлювальних програми на розвиток міст України, визначено ключові елементи впливу.

6. Після розгляду та аналізу наявних програм, був досліджений процес їх залучення, враховуючі всі наявні особливості, ризики, перспективи та загрози.

7. Проаналізовано вплив військових дій на міста України, знайдено спільні та окремі проблеми постраждалих міст. Аналіз впливу на Бучу.

8. Досліджено та проаналізовано наявні інвестиційні та відновлювальні програми міста Бучі для удосконалення просторового планування, виділено недоліки, основні моменти, цікаві рішення.

9. Запропоновано напрямки та заходи щодо удосконалення просторового планування міста Буча, на основі існуючих програм, прикладів, порад.

Враховуючи вищезазначені завдання, які розкривають сутність кожного підрозділу, були виконані загальні завдання самої роботи, за допомогою яких розкривається вся мета і завдання цього дослідження:

1. Був розкритий категоріально-понятійний апарат інвестиційної та відбудовчої діяльності, а також просторового планування.

2. Визначено які існують інвестиційні та відновлювані програми на сьогоднішній день та наскільки вони можуть бути ефективними при наявній та можливій ситуації.

3. Було досліджено вплив бойових дій на міста України та сформовано засади щодо їх відновлення, з урахуванням загроз, тенденцій і викликів.

4. Був проаналізований досвід інших країн щодо відбудови зруйнованих міст та використання інвестицій, виділено позитивні та негативні моменти цього процесу. На основі цього були розроблені концептуальні засади щодо міста Буча з урахуванням просторового планування.

5. Були розроблені стратегічні напрямки відбудови міста Буча, які будуть включати у собі плани щодо залучення інвестиційних та відновлювальних програм. При розробці напрямків була проаналізована ситуація на місцях, запропоновані напрями, побажання та пропозиції зі сторони населення, у вигляді місцевої адміністрації.

6. Були запропоновані шляхи удосконалення системи просторового планування розвитку міста Буча з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм, на основі подібних шляхів удосконалення для інших міст, які в свою чергу були запропоновані різними західними експертами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Van Assche, K., Verschraegen, G. The limits of planning: Niklas Luhmann's systems theory and the analysis of planning and planning ambitions. Planning theory, 2008, vol. 7, no. 3, pp. 263-283.
2. Spatial planning. Wikipedia: веб-сайт. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Spatial_planning (дата звернення: 25.05.2024).
3. What is spatial planning? TU Dortmund University: веб-сайт. URL: <https://raumplanung.tu-dortmund.de/en/prospective-students/what-is-spatial-planning/>
4. Ziafati Bafarasat, A. Reflections on the three schools of thought on strategic spatial planning. Journal of Planning Literature, 2015, vol. 30, no. 2, pp. 132-148.
5. Реформа децентралізації в Україні. Decentralization: веб-сайт. URL: <https://decentralization.ua/news/12630>
6. Інновації та економічний розвиток. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/1980/2002>
7. Інновації та економічний розвиток. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/1980/2002>
8. Економічна сутність інвестицій та інвестиційної діяльності підприємств. Студентська бібліотека: веб-сайт. URL: <https://buklib.net/books/35261/>
9. Інвестиція. Вікіпедія: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D0%B2%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%8F>
10. Суб'єкти інвестиційної діяльності, види інвесторів. Kursak.com: веб-сайт. URL: <https://www.kursak.com/subiekty-investytsiynoi-diialnosti-vydy-investoriv/>
11. Види та форми інвестицій. Студентська бібліотека: веб-сайт. URL: <https://buklib.net/books/35262/>
12. Що таке План Маршалла і як він може допомогти Україні. NV: веб-сайт. URL: <https://nv.ua/ukr/amp/shcho-take-plan-marshalla-i-yak-vin-mozhe-dopomogti-ukrajini-50241295.html>

13. Кейнсіанський підхід. Економіка: веб-сайт. URL: <https://epi.cc.ua/keynsianskiy-podhod.html>
14. Trofymova, L. Investments. International Center for Scientific Research and Expertise: веб-сайт. URL: https://www.sd4ua.org/wp-content/uploads/2016/07/Trofymova_Investicii.doc
15. Методи залучення іноземних інвестицій. Освіта: веб-сайт. URL: https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18524/
16. Характеристика іноземних інвестицій. ХНЕУ: веб-сайт. URL: https://pns.hneu.edu.ua/pluginfile.php/252381/mod_resource/content/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B0%206.pdf
17. Вінокуров, Я. План Маршалла з полів Лугану: як будуть відбудовувати Україну за 750 мільярдів. Економічна правда, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/5/688861/>
18. Что такое План Маршалла и как он может помочь Украине. NV: веб-сайт. URL: <https://nv.ua/world/geopolitics/chto-takoe-plan-marshalla-i-kak-on-mozhet-pomoch-ukraine-plan-marshalla-kratko-50241295.html>
19. Панченко, Л. Зруйнована Україна: наслідки війни для наших міст, природи та сільського господарства. Хмарочос, 27.03.2023. URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2023/03/27/zrujnovana-ukrayina-naslidky-vijny-dlya-nashyh-mist-pryrody-ta-silskogo-gospodarstva/>
20. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії Росії проти України за рік від початку повномасштабного вторгнення. Київська школа економіки: веб-сайт. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/03/UKR_Feb23_FINAL_Damages-Report-1.pdf
21. Ткачук, А., Третяк, Ю. Про відновлення та регіональний розвиток після війни. Інститут громадянського суспільства, 2022. URL: <https://www.csi.org.ua/news/pro-vidnovlennya-ta-regionalnyj-rozvytok-pislya-vijny/>
22. Тимошенко, А. Приватні інвестиції в повоєнну відбудову України: як світ готовий допомогти. mind, 2023. URL: <https://mind.ua/openmind/20260132-privatni-investiciyi-v-povoennu-vidbudovu-ukrayini-yak-svit-gotovij-dopomogti>

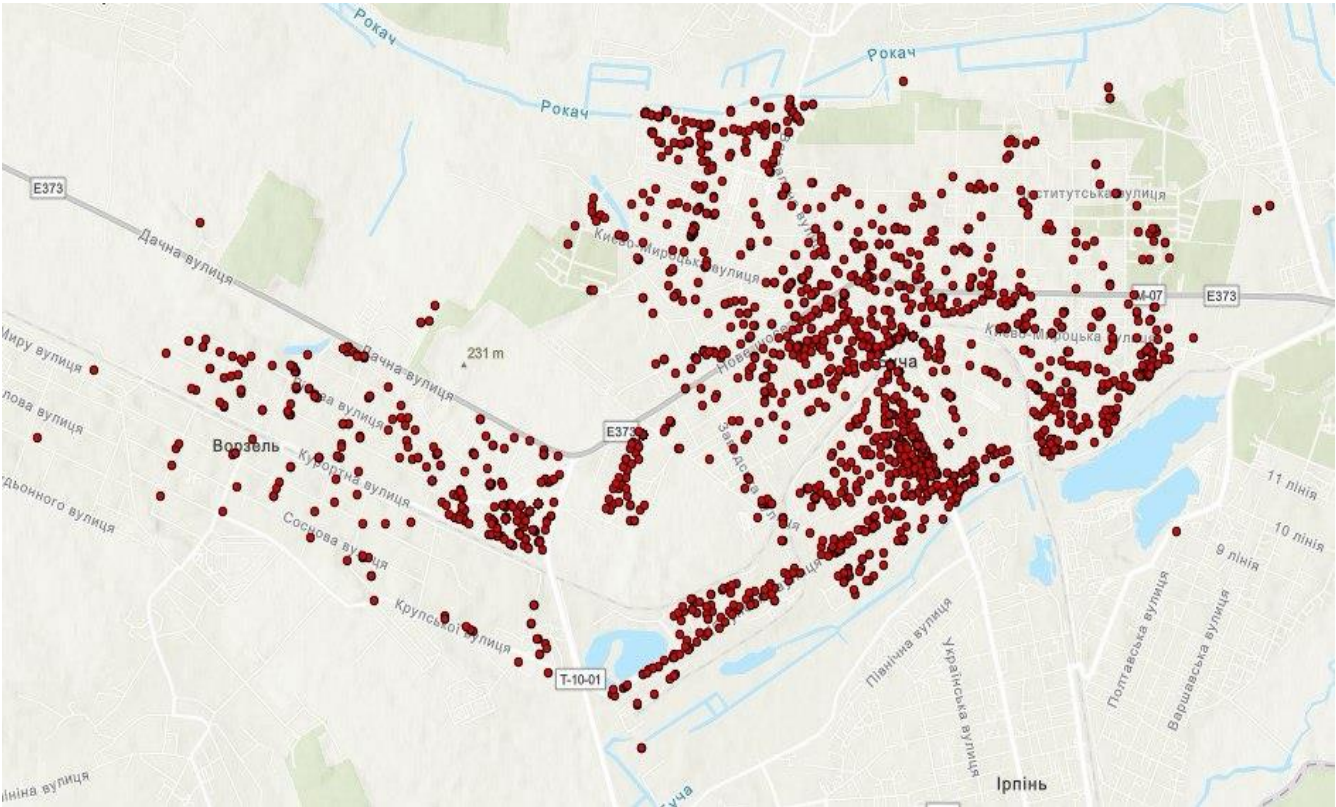
23. Озимок, І. Відбудова українських міст: звідки брати гроші. Економічна правда, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/08/5/690077/>
24. Даниленко, А. А. Тенденції і перспективи прямого іноземного інвестування у промисловість України. Фінанси України, 2001, № 9, с. 50-55.
25. Пастух, О. Пріоритетні напрямки залучення прямих іноземних інвестицій в українську економіку. Тернопіль: веб-сайт. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/23091/1/164-166.pdf>
26. Територіально-орієнтовані механізми стимулювання інвестицій у повоєнному відновленні України. Центр внутрішньополітичних досліджень, Центр економічних і соціальних досліджень. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/ad_invest-regioni_03112023.pdf
27. Ключко, Н. Відбудова України. Зеленський пропонує інвесторам п'ять напрямків. Главком, 2022. URL: <https://glavcom.ua/economics/finances/vidbudova-ukrajini-zelenskiy-proponuje-investoram-pyat-napryamkiv-851610.html>
28. Russia Will Pay. Київська школа економіки: веб-сайт. URL: <https://kse.ua/ua/russia-will-pay/>
29. Rebuild Ukraine. URL: <https://rebuildua.net/>
30. Urbanina: веб-сайт. URL: <https://www.urbanyna.com/>
31. Інформація про громади. Вкурсі: веб-сайт. URL: <https://vkursi.pro/hromada>
32. Прямі збитки інфраструктури Бучі внаслідок війни. SmartFarming: веб-сайт. URL: <https://www.smartfarming.ua/pryami-zbytky-infrastruktury-buchi-vnaslidok-vijny-eksperty-otsinyuyut-u-ponad-5-mlrd-grn/>
33. Збитки завдані інфраструктурі міста Буча під час війни оцінюються в понад 5,2 млрд грн. Київська школа економіки: веб-сайт. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-zavdani-infrastrukturi-mista-bucha-pid-chas-viyni-otsinyuyutsya-v-ponad-5-2-mlrd-grn/>
34. Економічний профайл громади Бучанська міська ТГ. Вкурсі: веб-сайт. URL: <https://vkursi.pro/hromada>

35. Відновлення Бучі. Rebuild Ukraine: веб-сайт. URL: <https://rebuildua.net/bucha>
36. Відбудована Київщина: як і що відновлюється у Бучі. Київська влада: веб-сайт. URL: <https://kievvlast.com.ua/text/vidbudovana-kiiivshhina-yak-i-shho-vidnovlyuetsya-u-buchi>
37. Південна Корея збільшила фінансову допомогу Україні на 2024 рік. NV: веб-сайт. URL: <https://nv.ua/ukr/world/geopolitics/pivden-na-koreya-zbilshila-finansovu-dopomogu-ukrajini-na-2024-rik-vidilit-mayzhe-400-mln-dol-50349641.html>
38. Зеленський назвав країни, які гарантовано нададуть Україні фінансову допомогу наступного року. Delo.ua: веб-сайт. URL: <https://delo.ua/economy/zelenskii-nazvav-krayini-yaki-garantovano-nadadut-ukrayini-finansovu-dopomogu-nastupnogo-roku-427445/>
39. Допомога для України від ЄС: яке рішення ухвалить щодо підтримки. 24 канал: веб-сайт. URL: [https://24tv.ua/economy/dopomoga-dlya-ukrayini-vid-yes-yake-rishennya-uhvalyat-shhodo_n2481655](https://24tv.ua/economy/dopomoga-dlya-ukrayini-vid-yes-yake-rishennya-uhvalyat-shhodo-pidtrimki_n2481655)
40. Відео про відновлення Бучі. Бучанська міська рада: Facebook. URL: <https://www.facebook.com/bucharada.gov.ua/videos/1345790419316092/>
41. Крок за кроком: як уже зараз триває відновлення регіонів, що пережили російську окупацію. Forbes: веб-сайт. URL: <https://forbes.ua/brandvoice/krok-za-krokom-yak-uzhe-zaraz-trivae-vidnovlennya-regioniv-shcho-perezkhili-rosiysku-okupatsiyu-21122023-17873>
42. Програма ЄВідновлення. Радіо Свобода: веб-сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/prohrama-yevidnovlennya/32518558.html>
43. Фонди відновлення України. Урядовий портал: веб-сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/fondi-vidnovlennya-ukrayini>
44. Key decisions and projects to rebuild Ukraine in 2023. International Association of Academies of Sciences: веб-сайт. URL: <https://iaa.org.ua/articles/key-decisions-and-projects-to-rebuild-ukraine-in-2023/>
45. Програма ЄВідновлення. Радіо Свобода: веб-сайт. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/prohrama-yevidnovlennya/32518558.html>

46. Посібник із оглядом програм ЄС для України. European Energy Forum: веб-сайт. URL: <https://eef.org.ua/report/posibnyk-iz-oglyadom-program-yes-dlya-ukrayiny/>

ДОДАТКИ

Карта пошкоджених об’єктів Бучі

Паспорт бюджету громади на 2023 рік

ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ
БУЧАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства фінансів України
28 серпня 2014 року № 836
(у редакції наказу Міністерства фінансів України
від 29 грудня 2016 року № 1209)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ / розпорядчий документ
Фінансове управління Бучанської міської ради

(найменування головного розпорядника)

(кошта місцевого бюджету)

01.03.2023 р. № 4

Паспорт
бюджетної програми місцевого бюджету на 2023 рік

1.	3700000	Фінансове управління Бучанської міської ради	43907812
(код Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету)			(найменування головного розпорядника коштів місцевого бюджету)
2.	3710000	Фінансове управління Бучанської міської ради	43907812
(код Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету)			(найменування відповідального виконавця)
3.	3710160	0160 0111 Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах	1051500000
(код Програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету) (код Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевого бюджету) (код Функціональної класифікації видатків та кредитування бюджету)			(найменування бюджетної програми згідно з Типовою програмною класифікацією видатків та кредитування місцевого бюджету)

4. Обсяг бюджетних призначень/бюджетних асигнувань –5481504 гривень , у тому числі загального фонду – 5403300 гривень та спеціального фонду – 78204 гривень .

5. Підстави для виконання бюджетної програми
Конституція України від 28.06.1996 (зі змінами)
Бюджетний кодекс України від 08.07.2010р. №2456-VI (зі змінами)
Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755 - VI (зі змінами)
Закон України від 21.05.1997р. №280/97-ВР "Про місцеве самоврядування в Україні" (зі змінами)
Закону України від 07.06.2001р. №2493-III "Про службу в органах місцевого самоврядування" (зі змінами)
Постанова КМУ від 09.03.2006р. №268 "Про упорядкування структури та умов оплати праці працівників апарату органів виконавчої влади, органів прокуратури, судів та інших органів" (зі змінами)

6. Цілі державної політики, на досягнення яких спрямована реалізація бюджетної програми

№ з/п	Ціль державної політики
1	Реалізації бюджетної політики держави у сфері планування та аналізу доходів, видатків бюджету.

Керівництво і управління у відповідній сфері

8. Завдання бюджетної програми

№ з/п	Завдання
1	Здійснення фінансовим управлінням Бучанської міської ради наданих законодавством повноважень у бюджетній і фінансовій сферах

9. Напрями використання бюджетних коштів

№ з/п	Напрями використання бюджетних коштів	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Усього
1	2	3	4	5
1	Здійснення фінансовим управлінням Бучанської міської ради наданих законодавством повноважень у бюджетній фінансових сферах	5 403 300	78 204	5 481 504
	Усього	5 403 300	78 204	5 481 504

10. Перелік місцевих / регіональних програм, що виконуються у складі бюджетної програми

№ з/п	Найменування місцевої / регіональної програми	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Усього
1	2	3	4	5
	Усього			

11. Результативні показники бюджетної програми

№ з/п	Показники	Одиниці виміру	Джерело інформації	Загальний фонд	Спеціальний фонд	Усього
1	2	3	4	5	6	7
1	затрат					
	кількість штатних одиниць	од.	штатний розпис	14,00	0,00	14,00
	обсяг фінансування	грн.	рішення про місцевий бюджет, кошторис	5 403 300,00	78 204,00	5 481 504,00
	обсяг витрат на придбання обладнання і предметів довгострокового користування	грн.	розрахунок	0,00	78 204,00	78 204,00
2	продукту					
	кількість підготовлених доповідних та службових записок міському голові та ГРК, звернень, інформацій на завдання, звітів ДФ КОДА, проектів рішень	од.	внутрішній облік	5 000,00	0,00	5 000,00
	кількість отриманих та опрацьованих вихідних документів (отриманих доручень, листів, звернень, заяв, скарг)	од.	програма АСКОД	1 100,00	0,00	1 100,00
	кількість підготовлених довідок про зміни до річного та	од.	рішення сесій "Про	650,00	0,00	650,00
1	2	3	4	5	6	7
	помісячного розпису асигнувань(за винятком наданих кредитів з бюджету)		внесення змін до місцевого бюджету"			

1	2	3	4	5	6	7
	кількість підготовлених довідок про зміни до річного та помісячного розпису асигнувань(за винятком наданих кредитів з бюджету)	од.	рішення сесій "Про внесення змін до місцевого бюджету"	650,00	0,00	650,00
	кількість обладнання довгострокового користування	од.	служба записки	0,00	3,00	3,00
3	ефективності					
	кількість підготовлених доповідних та службових записок міському голові та ГРК, звернень, інформацій на завдання, звітів ДФ КОДА, проектів рішень на одного працівника	од.	розрахунок	357,00	0,00	357,00
	кількість підготовлених довідок про зміни до річного та помісячного розпису асигнувань(за винятком наданих кредитів з бюджету) на одного працівника	од.	розрахунок	46,00	0,00	46,00
	кількість виконаних листів, звернень, заяв, скарг на одного працівника	од.	розрахунок	79,00	0,00	79,00
	середні видатки на одиницю придбаного обладнання	тис.грн.	розрахунок	0,00	26,10	26,10
4	якості					
	Рівень вчасно виконаних доручень, листів, звернень, заяв, скарг, проектів рішень у їх загальній кількості	од.	відсоток	100,00	0,00	100,00

Начальник Фінансового управління Бучанської міської ради

ПОГОДЖЕНО:

Начальник Фінансового управління Бучанської міської ради

Тетяна СИМОН

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Тетяна СИМОН

(Власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Короткий звіт подібності

Ім'я користувача:
Регіоналістики і туризму Шмігельська Євгенія

ID перевірки:
1016294447

Дата перевірки:
29.05.2024 14:38:17 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
29.05.2024 16:19:11 EEST

ID користувача:
100005731

Назва документа: Сергєєв_Ю_В_бакалавр_РУ_2024

Кількість сторінок: 60 Кількість слів: 12787 Кількість символів: 102303 Розмір файлу: 1.32 MB ID файлу: 1016088967

25.2%

Схожість

Найбільша схожість: 6.37% з Інтернет-джерелом (https://niss.gov.ua/sites/default/files/2023-11/ad_invest-regioni_031120).

0% Цитат

- Вилучення цитат вимкнене
- Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0%

Вилучень

Немає вилучених джерел

Участь у науковій конференції

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

СЕРТИФІКАТ

підтверджує, що

Сергєєв Юрій

взяв(ла) участь у роботі платформи

«Економіка відновлення міст України»

в межах 91-ОЇ ЩОРІЧНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ ТА
КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»

Проректор з наукової роботи
д.е.н., професор

Лариса Антонюк

15 квітня - 19 травня 2024 року
м. Київ, Україна

Сергєєв Юрій Володимирович

Студент ОПП «Економіка міста та урбаністика», 4 курс

Київський національний економічний університет ім В. Гетьмана

Науковий керівник: доктор економічних наук, академік НАН України, Данилишин

Богдан Михайлович

ПРОСТОРОВЕ ПЛАНУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ

На сьогоднішній день тема повоєнного відновлення у контексті просторового планування є доволі актуальною та гостро потрібною у ситуації, яка склалась на території України. Перед усім, варто зазначити, що система просторового планування, яка направлена на міста або територіальні громади, не є новою для України та вже декілька років використовується на практиці, але, якщо розглядати це у контексті інвестиційних та відновлюваних програм, які нині потрібні Україні, то можна сказати, що це є новизною, яка потребує максимальних знань, навичок та розуміння специфіки просторового планування населених пунктів.

Просторове планування є міждисциплінарним завданням, тобто планувальники працюють у різних секторах та в міждисциплінарному, кроссекторальному контекстах. У центрі уваги просторового планування – люди, їхні потреби і, відповідно, формування простору, що базується на людиноцентризмі. Відправною точкою, таким чином, є просторово релевантні функції людського існування, такі як життя, робота, забезпечення себе та відпочинок. Оскільки просторові потреби часто перетинаються і конфліктують між собою, завданням просторового планування є зважування цих потреб та інтересів спільного блага для пошуку екологічно, соціально та економічно сумісних рішень, які би влаштовували як конкретну людину – так і суспільство в цілому.

Через постійні зміни в суспільстві просторове планування стикається з мінливими вимогами до використання простору, на які воно повинно реагувати відкрито і гнучко [1].

Варто зазначити, що комплекс заходів з просторового планування, з усіма його особливостями, прекрасно підходить для розроблення рішень щодо планування територій України у контексті повоєнного відновлення.

Враховуючи той факт, що просторове планування є комплексною системою, яка охоплює різні види та галузі, які пов'язані з територіями та діяльністю на них, необхідно сказати, що ці території можуть знаходитися у різному стані. В українських реаліях воєнного стану та майбутньої післявоєнної відбудови, ми отримаємо великі обсяги території, які через вплив воєнних дій втратили свою функціональність або привабливість.

У нинішній ситуації варто розуміти, що відновлення своїми силами та наявними коштами не найкращий варіант, оскільки вже надто багато територій постраждало, а коштів на це просто немає.

Враховуючи це, Україна з перших днів почала шукати майбутніх інвесторів та напрацьовувати плани щодо відновлення, які базувалися на вже раніше застосованих та реалізованих програмах. Тому, нині більшість планів щодо

відновлення України, так звана повоєнна відбудова, розглядаються та приміряються під фактичну ситуацію.

Одним з найбільших в історії практик із залучення інвестицій є План Маршалла, який передбачав залучення американських коштів для відновлення Європи після Другої світової війни. Нині, у контексті плану щодо повоєнного відновлення України, ідеї щодо створення подібного механізму лунають в Україні та світі, але він має багато недоліків. Зокрема, основним можна назвати залежність від сталого фінансування.

Подібним планом є розроблена під час конференції у місті Лугано концепція, яка передбачає собою теоретичний список програм, куди потрібно залучити гроші для відновлення територій України. Презентований у Лугано план відновлення України складається з 15 національних програм у різних секторах економіки та суспільного життя. Кожна містить низку ключових проектів, починати реалізовувати які було заплановано з 2022 року.

Обсяги фінансування програм різняться, однак сумарно, в наступні десять років, на них необхідно залучити близько 750 млрд дол. Ця сума не включає інвестиції в оборону та безпеку держави [2].

За даними Київської школи економіки (KSE), станом на грудень 2022 року, Україна від початку війни зазнала 138 млрд. доларів прямих задокументованих збитків. Збитки від руйнувань житлового фонду оцінюються у 54 млрд. доларів. Найбільш постраждалими від війни сферами залишаються також інфраструктура — 35,5 млрд доларів та промисловість — 13 млрд. доларів втрат. Збитки, завдані екології складають 14 млрд доларів, агропромислового комплексу та земельним ресурсам — 6,6 млрд доларів.

Серед найбільш постраждалих регіонів за руйнуваннями житлового фонду — Донецька, Київська, Луганська, Чернігівська та Харківська області.

Українські населені пункти зазнали значних руйнувань. Такої спрямованої атаки європейські міста не знали з часів Другої Світової війни. Руйнування у перебігу збройних конфліктів чинить значний деструктивний вплив на спільноту, яка проживає в місті. Це суттєво ускладнює відтворення та існування громади. Для аналізу такого впливу у соціології слугує поняття «урбіцид». Дослівно це означає «знищення міста», або ширше — «насильство щодо міст» [3].

За попередніми даними обласних військових адміністрацій, станом на 24 лютого 2023 року, загальна кількість зруйнованих або пошкоджених об'єктів житлового фонду становить близько 153,86 тис. будівель, з них 136 тис. — приватних (індивідуальних) будинків; 17,5 тис. — багатоквартирних будинків; 0,3 тис. — гуртожитків.

Загальна площа пошкоджених або зруйнованих об'єктів становить 83,1 млн кв м., що складає 8,2% від загальної площі житлового фонду України. За попередніми

оцінками, часткового пошкодження (ступінь руйнування менше рівне 10%) зазнали 15,4 тис. житлових будівель (їх загальна площа — 18,6 млн кв. м); середніх пошкоджень (ступінь руйнування — більше 10% менше рівне 40%) зазнали 65,7 тис. житлових будівель (їх загальна площа — 35.3 млн кв. м; повністю зруйновано (ступінь руйнування — понад 40 %) зазнали 72,7 тис [4].

Найбільші руйнування зазнали і зазнають промислові міста і регіони України. Так, у Маріуполі зруйновані найбільш металургічні комбінати ім. Ілліча та Азовсталь групи Метінвест, загальні втрати податків від знищення підприємств можуть сягати близько 50 млрд. гривень.

Зруйновано або сильно пошкоджено Лисичанський та Кременчуцький НПЗ, багато підприємств чи цехів підприємств Харкова, Києва, Чернігова, Миколаєва, Сум, Охтирки і багатьох інших. Таким чином відбувається деіндустріалізація міст та регіонів, які визначали промисловий потенціал України. Це суттєво впливає зараз та впливатиме у майбутньому на розміщення продуктивних сил по території України та й визначатиме можливості повернення чи не повернення людей у ці промислові міста та регіони [5].

За оцінками Світового банку та вітчизняного Міністерства економіки, для повоєнного відновлення Україні знадобиться щонайменше \$411 млрд. Найбільш постраждалими від війни сферами залишаються інфраструктура – \$35,5 млрд і промисловість – \$13 млрд втрат. Відбудова критичної інфраструктури, житла та важливих соціальних і транспортних об'єктів зазначені урядом як пріоритетні напрями руху.

Наприклад, за даними Конфедерації будівельників України, для відбудови лише зруйнованого війною житлового фонду знадобиться не менше 5,7 млн кубометрів (11,9 млн тонн) бетону, 39,3 млн кубометрів (14 млрд штук) цегли, 45 млн кв. м черепиці. Щоб забезпечити такі потреби, необхідно буде розгорнути потужні виробництва будівельних матеріалів, темпи окупності яких будуть чи не найвищими у світі.

Відбудова житла, доріг, залізниць, портів та інших інфраструктурних об'єктів країни за своїми масштабами може бути порівняна тільки з відбудовою після Другої Світової війни. Інфраструктура України має стати великим вікном можливостей для міжнародних фінансових організацій, банків, приватних інвесторів і підрядників.

Згідно з даними системи Ukraine Support Tracker, яка відстежує масштаби міжнародної допомоги, донорами України стали 40 країн. Європейський Союз виділив майже 52 млрд євро, допомога від США сягнула 48 млрд євро. До списку країн-донорів також увійшли Велика Британія, Канада, Австралія, Нова Зеландія, Китай, Японія, Норвегія, Південна Корея, Швейцарія, Тайвань, Туреччина та Індія. Від них Україна додатково отримала 13 млрд євро міжнародної допомоги.

Половину з виділених коштів становить фінансова допомога, ще третина — це військова допомога, решта — гуманітарна підтримка.

Європейський Союз став лідером у напрямі фінансової допомоги. Країни-члени ЄС та європейські інституції зобов'язались надати Україні майже 35 млрд євро на бюджетні потреби.

Згідно з даними, озвученими прем'єр-міністром України Денисом Шмигалем, в 2022 році Україна отримала від міжнародних партнерів близько 1 трлн гривень [6].

У висновку варто зазначити, що у контексті повоєнного відновлення українських міст, просторове планування є важливим інструментом для створення життєздатного міського середовища, яке при правильному, всебічному, гнучкому підході зможе задовільнити усі потреби сучасного суспільства та забезпечити збалансований розвиток територій. Для можливості реалізації просторового планування в Україні необхідна всебічна підтримка, зокрема, через залучення відновлювальних та інвестиційних програм. У подальших дослідженнях теми будуть полягати наступні наукові розвідки автора.

Список використаних джерел

1. What is spatial planning? URL: <https://raumplanung.tu-dortmund.de/en/prospective-students/what-is-spatial-planning/>
2. План Маршалла з полів Лугано: як будуть відбудовувати Україну за 750 мільярдів. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/07/5/688861/>
3. Зруйнована Україна: наслідки війни для наших міст, природи та сільського господарства URL: <https://hmarochos.kiev.ua/2023/03/27/zrujnovana-ukrayina-naslidky-vijny-dlya-nashyh-mist-pryrody-ta-sil'skogo-gospodarstva/>
4. Звіт про прямі збитки інфраструктури від руйнувань внаслідок військової агресії росії проти України за рік від початку повномасштабного вторгнення. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/03/UKR_Feb23_FINAL_Damages-Report-1.pdf
5. Про відновлення та регіональний розвиток після війни. Інститут громадського суспільства. URL: <https://www.csi.org.ua/news/pro-vidnovlennya-ta-regionalnyj-rozvytok-pislya-vijny/>
6. Приватні інвестиції в повоєнну відбудову України: як світ готовий допомогти URL: <https://mind.ua/openmind/20260132-privatni-investiciyi-v-povoennu-vidbudovu-ukrayini-yak-svit-gotovij-dopomogti>

Супровідна інформація **
до кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти
для її передачі до Наукової бібліотеки імені М. В. Довнар-Запольського

Автор (прізвище ім'я, по батькові (повністю), (мовою оригіналу та англ. мовою))	Сергєєв Юрій Володимирович Sergeev Yuri Vladimirovich
Назва кваліфікаційної роботи (мовою оригіналу та англ. мовою)	Удосконалення просторового планування розвитку міст з урахуванням інвестиційних та відновлювальних програм (на прикладі міста Буча) Improving the spatial planning of urban development, taking into account investment and restoration programs (on the example of Bucha)
Ключові слова (5-7) (мовою оригіналу та англ. мовою)	відновлення, військові дії, інвестиції, просторове планування, інвестори, програми, удосконалення recovery, military operations, investment, spatial planning, investors, programs, improvement
Науковий керівник (прізвище, ім'я, по батькові (повністю) (мовою оригіналу та англ. мовою))	Данилишин Богдан Михайлович Danylyshyn Bohdan Mykhailovych
Факультет, випускова кафедра (мовою оригіналу та англ. мовою)	Факультет маркетингу, кафедра регіоналістики і туризму Faculty of Marketing, Department of Regional Studies and Tourism
Освітня програма (мовою оригіналу та англ. мовою)	Економіка міста та урбаністика The Economy of the City and Urban Studies
Мова (основна мова матеріалу)	Українська
Рівень вищої освіти (перший (бакалаврський), другий (магістерський))	Перший (бакалаврський)
Дата захисту	11 червня 2024 р.

** формується здобувачем спільно з науковим керівником